

Vlaams
Parlement

vergadering **C52**
zittingsjaar 2018-2019

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese
Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed

van 11 december 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Grete Remen aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de impact voor Vlaanderen van de Europese hub van de Chinese e-commercegigant Alibaba in Luik – 275 (2018-2019)	3
VRAAG OM UITLEG van Wouter Vanbesien aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het standpunt van de Vlaamse Regering over het budget van Horizon Europa in het kader van het MFK-proces (meerjarig financieel kader) 2021-2027 – 390 (2018-2019)	
VRAAG OM UITLEG van Wouter Vanbesien aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het standpunt van de Vlaamse Regering over de omvang en financiering van de Europese begroting 2021-2027 – 391 (2018-2019)	
VRAAG OM UITLEG van Wouter Vanbesien aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het standpunt van de Vlaamse Regering over de toekomst van het Europese cohesiebeleid, het Europees Sociaal Fonds Plus en Invest EU – 392 (2018-2019)	12
VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de European Heritage Days Assembly – 336 (2018-2019)	26
VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de vrijwaring van nog niet beschermde archeologische sites – 394 (2018-2019)	29
VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het molenerfgoed – 398 (2018-2019)	33

VRAAG OM UITLEG van Grete Remen aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de impact voor Vlaanderen van de Europese hub van de Chinese e-commercegigant Alibaba in Luik – 275 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Jan Van Esbroeck

De voorzitter: Mevrouw Remen heeft het woord.

Grete Remen (N-VA): De kogel is door de kerk. (*Gelach*)

De Chinese internetgigant Alibaba strijkt neer in België en de luchthaven van Luik, Bierset, wordt de toegangspoort voor een massa Chinese pakjes. Er komt een verdeelcentrum van 220.000 vierkante meter, goed voor 3000 jobs en een investering van 75 miljoen euro.

Premier Michel is apetrots en zijn geluk kan niet op, want ook onze buurlanden waren kandidaat om Alibaba met open armen te ontvangen. Vorige week hebben de premier en federaal minister van Werk, Economie en Consumenten Kris Peeters een deal gesloten, waardoor die pakjeseconomie en het pakjesverkeer eindelijk exploderen. Vorig jaar kwamen er 385.000 pakjes uit China aan en dit jaar al 6 miljoen, dit dankzij de bijzondere status van China om spotgoedkoop pakjes te leveren elders in de wereld.

De ministers maken zich sterk dat ze de banden tussen China en België zo verstevigen, want Alibaba zou een wereldwijd platform voor internethandel ontwikkeld hebben dat voor onze kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) de deur wagenwijd openzet tot de Chinese markt. Een win-winsituatie noemen ze dit.

De realiteit is echter dat de kleinhandel het in Vlaanderen, maar ook in heel België, zeer moeilijk heeft. We zouden kunnen zeggen dat ze verdwijnt als sneeuw voor de zon. Als kmo-ondernemer, maar ook als nuchtere burger, ben ik dan ook bezorgd. Naast die goedkope aanleveringen zullen er nog jobs verloren gaan bij de kleinhandel, bij de winkeliers die iedere dag vechten voor hun bestaansreden, terwijl ze toch de motor zijn voor onze economie. In Limburg alleen al, mijn provincie, kampen we met een leegstand van 11 procent en ligt de structurele leegstand nog hoger, want meer en meer winkelpanden blijven meer dan twee jaar leegstaan.

Ik vind, minister-president, dat iedere investering kritisch bekeken moet worden, zeker als onze kostbare vrije markt en kostbare consumentenmarkt opgeofferd wordt aan een communistisch, staatsgeleid bedrijf dat zich hier komt vestigen, ook met politieke invloed. We moeten ons toch vragen durven te stellen.

Welke positieve en/of negatieve effecten zal de komst van Alibaba naar uw verwachting hebben op Vlaanderen?

Acht u de komst van Alibaba naar België wenselijk gezien de bedreiging voor onze lokale handelaars en de oproep van de Vlaamse overheid om lokaal te kopen?

Hoe springen we het best om met dergelijke investeringen van China in België en Vlaanderen, aangezien de Chinese overheid via deze weg politieke invloed wil bekomen? Welke voorzichtigheid leggen we hierbij aan de dag?

Ik dank u voor uw antwoorden.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega Remen, het is natuurlijk zo dat de positieve impact het grootst zal zijn op de plaats waar die directe economische activiteiten zich zullen afspelen. Dat zal in de Luikse regio zijn. U had het beeld kunnen gebruiken van de schat van Alibaba en de veertig rovers. De Luikenaars hebben een schat gevonden. Er zullen heel wat jobs voor laaggeschoolden ontstaan in een regio met een toch relatief hoge werkloosheid.

Het is zo dat Alibaba een wereldspeler is die zijn eerste Europese hub in ons land plaats en daarmee eigenlijk de rij van investeringen die naar andere landen gegaan zijn, doorbreekt. Dat zal ook opportuniteiten met zich meebrengen in de supply chain, kans geven aan de logistieke spelers in Vlaanderen om hierop in te spelen en de marketingondersteuning van de onlineplatforms kan voor Waalse, maar ook voor Vlaamse bedrijven kansen bieden. Ik denk dan onder andere aan onlinemarketingtools, specifieke apps voor onlineshopping, trendwatching en betalingsmodaliteiten via web en gsm.

Als ik kom tot uw terechte zorg voor de lokale handelaars, denk ik dat we een beleidsmatig onderscheid moeten maken tussen drie zaken. Ten eerste is er een beleid om buitenlandse investeerders aan te trekken en werkgelegenheid voor laaggeschoolden te creëren. Dat doen we ook in Vlaanderen, waar we ongeveer achthonderd buitenlandse distributiecentra hebben die bijna allemaal bij uitstek jobs genereren voor laaggeschoolde mensen.

Daarnaast heb je natuurlijk ons beleid om ondernemerschap te stimuleren, een beleid dat Vlaams minister van Werk en Economie Philippe Muytters voert om zelfstandigen en kmo's te faciliteren, te ondersteunen, te helpen bij het ontwikkelen en valoriseren van ideeën en activiteiten – u kent het systeem –, investeringen te financieren en hen mee te helpen op het pad van onlineopportuniteiten. Dat laatste sluit aan bij het beleid van de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO).

Ten slotte is er natuurlijk het kernversterkend beleid. Ik heb daar in de septemberverklaring ook een oproep rond gedaan en voor de lokale besturen zijn daar instrumenten voor. Dit zijn drie duidelijk onderscheiden domeinen, denk ik.

De komst van Alibaba is in eerste instantie een beslissing voor de creatie van een Europese logistieke hub. Het is een project met een Europese dimensie en is niet enkel gericht op de Belgische interne markt. Het gaat over heel Europa, dus het verschil in impact voor België of Vlaanderen zou nihil zijn, als Alibaba zich in Nederland of Duitsland gevestigd zou hebben. De activiteiten zouden dezelfde zijn, alleen zouden we de tewerkstelling niet gehad hebben.

Uw vraag gaat in wezen over de impact van e-commerce op het veranderende winkel- of shoppinggedrag. Over de mate waarin onze zelfstandigen, kmo's en winkels daarmee in concurrentie kunnen gaan, niet alleen om te overleven maar ook om een toekomst te hebben.

Ik heb daar in de Septemberverklaring inderdaad aandacht aan besteed. Het Vlaams Agentschap Ondernemen (VLAO) ondersteunt de ondernemers met hun online activiteiten. De laatste cijfers zijn blijkbaar niet zo positief. Ook UNIZO voert dat beleid en zegt tegen de handelaars dat ze naar een combinatie van een fysieke winkel en online activiteiten moeten gaan. Ik denk dat dit theoretisch makkelijk is, maar in de praktijk een zeer moeilijke oefening is. We zien natuurlijk wel meer en meer handelszaken die die richting uitgaan. Ik noem voor de vuist weg JBC en Schoenen Torfs. Allen gaan ze de weg op van dubbele verkooppunten: fysiek, maar ook online. Ik beseft dat het voor de kleine zelfstandigen een veel grotere uitdaging is. Het VLAO helpt daarbij met de e-commerce-campagne 'Het internet. Ook uw zaak.'

Er zijn ook privé-initiatieven. Storesquare van Roularta Media Group, KBV, ING en UNIZO, werkt daarbij ondersteunend. Die platformen genereren ook.

Voor de steden hebben we instrumenten gecreëerd om stadskernversterkend te werken. Door zones af te bakenen voor winkels en zones af te bakenen waar geen winkels kunnen komen, kun je aan een kernversterkend beleid werken.

Het is ook een zaak van de consument, zoals ik in de Septemberverklaring heb gezegd. De consument, en in andere landen is dat nog meer het geval, kiest ervoor om wel naar de winkel te gaan en om daar wel mensen te ontmoeten en een babbeltje te slaan. De digitale afhandeling is helemaal anders dan het fysieke contact. Ik stel toch vast dat ook in grotere steden in het buitenland de winkel, zeker de speciaalzaak, maar ook andere zaken veel beter overleven dan bij ons. Bij ons is die vlucht eerst naar de grootwarenhuizen en vervolgens naar online winkels zeer snel gegaan.

Wat uw vraag over Alibaba betreft, wil ik toch zeggen dat dit geen 'state-owned enterprise' is, maar een beursgenoteerd privébedrijf. We hebben de discussie over de State Grid Corporation of China (SGCC) gehad, dit is een ander bedrijf. Het gaat bovendien niet over een bedrijf dat een overname doet, daarover ging de discussie met SGCC. Hier gaat het over een directe investering van een beursgenoteerd bedrijf. Het is dus niet zo dat je hier zegt dat Vlaamse of Waalse of Belgische technologie of knowhow of expertise in vreemde handen komt. Alibaba doet de directe investering in dit land. Ik denk dat de sectoren van e-commerce en logistiek ook minder gevoelig zijn dan sectoren zoals energie, nutsvoorzieningen, cruciale infrastructuur, spits technologie of KUKA, het robotbedrijf waarover in Duitsland enorm veel te doen is geweest.

Het is natuurlijk zo dat in onze EU-verdragen die openheid voor buitenlandse investeringen staat. We hebben die open bedrijfscultuur. Vlaanderen is daar top in. We staan wereldwijd eerste in de KOF Globalisation Index (Konjunkturforschungsstelle). We trekken jaarlijks enorm veel buitenlandse investeringen aan.

Ik denk dat dit geen investering is waarvoor je in de toekomst, als de Europese verordening van kracht is, gebruik zult maken van een screening. Die telt bij overnames en participaties in heel belangrijke, vitale sectoren. Van die verordening over een screeningsmechanisme, en dat er ook kan worden opgetreden, wordt nu werk gemaakt. Maar dit aspect zie ik hier niet direct aan de orde, zoals dat bij andere zaken was of is.

De voorzitter: Mevrouw Remen heeft het woord.

Grete Remen (N-VA): Het is zo dat Alibaba naar Luik komt. Dit is natuurlijk een Europese aangelegenheid. Positief is dat het bedrijf misschien naar hier komt en dat het werk creëert voor laaggeschoolde mensen in Wallonië, waar nog veel werkloosheid is.

Maar ik was toch wel heel sceptisch over die toegang tot het Oosten voor onze kmo's. Nogmaals: hoeveel jobs zijn er al bij die lokale handelaars verloren gegaan of zullen er verloren gaan door de import van zo'n internetgigant?

Minister-president, ook al zegt u van niet, Alibaba is een bedrijf dat is geïmporteerd en wordt gesteund door de Chinese overheid. Daar kunt u niet omheen. Het wordt nu zonder schroom losgelaten op onze consumentenmarkt.

Ik ben niet tegen e-commerce, je kunt dat ook niet tegenhouden, maar hier gaat het over oneerlijke concurrentie ten opzichte van onze lokale handelaars. Het kan eigenlijk nog erger, omwille van de verdoken miljoenen staatsschuld door de 'last mile'-afsprak van de Wereldpostunie. Dat is een eeuwenoude afspraak tussen

internationale postorderbedrijven waarbij elk postorderbedrijf in eigen land moet instaan voor het gratis leveren van internationale zendingen van minder dan 2 kilogram. Voor Alibaba betekent dit dus dat de verzendingskosten voor elk pakje naar Luik voor hen zijn. Maar dan wordt het pakje overgenomen door bpost. Die levert zo goed als gratis het pakje van Alibaba bij de klant aan huis.

Ik ben zelf een ondernemer die een beroep doet op bpost en ik doe ook aan e-commerce. Ik moet voor elk pakje 5 euro betalen, ongeacht of het nu 2 kilogram of minder weegt. Telkens betaal ik 5 euro. Stel dat een Vlaamse ondernemer tien pakjes per dag aan 5 euro verstuurt, dan kost hem dat 15.000 euro per jaar.

Ondertussen levert hier een Belgisch bedrijf – bpost – honderdduizend Chinese pakjes van Alibaba zo goed als gratis aan de deur. Niet alleen steunt de Chinese staat dit bedrijf, maar eigenlijk wordt ons belastinggeld ook nog gebruikt ten voordele van Alibaba. Eigenlijk wordt de gratis levering die Alibaba op haar platform aanbiedt door de belastingbetaler betaald.

Dan zeggen ze dat onze kmo's kunnen gebruikmaken van de platformen van Alibaba.

Ik denk echter niet dat China onze bedrijven en winkeliers onbeperkt op de eigen gesloten markt zal toelaten. Dat is echt geloven in het sprookje van Ali Baba en de veertig rovers. Ik durf te stellen dat het hier om de wet van de sterkste gaat. Het is een monopolie. We moeten dat soms wat relativeren, maar dit is een ernstige zaak.

Wat die verdoken staatssteun betreft, heeft de FOD Financiën berekend dat het gaat om 11 miljoen euro ten voordelen van een door communisten gesteunde internetpeler. Ik vind dit een vermelding waard. We moeten daarover nadenken.

Een andere bedenking is dat de pakjes die hier vanuit China toekomen vooral uit namaakspullen bestaan. Die producten kunnen niet enkel onze economie schaden door oneerlijke concurrentie, maar kunnen ook gevaarlijk zijn voor de volksgezondheid. De douane in Luik heeft momenteel kelders vol met namaakspullen die hier worden onderschept om de consument te beschermen. Dat wordt 'de grot van Ali Baba' genoemd. Heel wat pakjes ontspringen nog de dans.

In het licht van de veiligheid is er een decreet ten aanzien van de buitenlandse investeerders, maar dit geldt niet voor de privésector. We kunnen die noodrem niet gebruiken als het om Alibaba gaat. Het is een andere situatie.

We laten Alibaba echter wel toe onbeperkt data te verzamelen. China zal zich niet aan de General Data Protection Regulation (GDPR) houden. Data vormen het nieuwe goud of de nieuwe olie. Dit is van strategisch belang. Wat zal China met die data doen? Volgend jaar zal China een sociaal kredietsysteem invoeren. Onze consumenten geven zich met een muisklik bloot aan een communistische partij. Wat zal China straks over de Vlamingen weten en wat zal China met die data doen? Dat is informatie die de burger moet kennen. Hierover moet worden gecommuniceerd.

Buitenlandse investeringen zijn welkom, maar we moeten daar niet te lichtzinnig overheen gaan. Ik zou zeggen: 'met alle Chinezen, maar niet met de Vlamingen'. Ik doe dan ook een oproep met betrekking tot onze andere handelspartners en met betrekking tot China. We mogen hier niet te lichtzinnig overheen gaan.

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

Herman De Croo (Open Vld): Minister-president, wat zowel de motieven als de mogelijke opvang van de gevolgen betreft, kan ik u volgen. Ik heb geluisterd

naar de inspanningen die de Vlaamse Regering levert om de handelskernen te versterken. We proberen daar allemaal voor te zorgen. Ik herinner me echter ook een Europese kaart waar al die dispatchingcentra van bol.com en dergelijke die zich buiten België bevinden op stonden vermeld. Dat was een kaart met veel aanduidingen in Nederland, Duitsland en het noorden van Frankrijk. Vlaanderen en ons land was bijna een vacuüm. Zoals u zelf hebt aangehaald, gaan we, ondanks al die maatregelen, nog achteruit in vergelijking met kleinhandelaars of vergelijkbare handelshuizen in Frankrijk, Nederland of Duitsland. Ik begrijp dat we de kleinhandel in onze steden willen aanmoedigen en versterken, maar de vraag is of we het goed doen.

Wat het algemeen beleid betreft, denk ik dat Alibaba is gevraagd of zelfs verleid door een aantal landen, maar uiteindelijk voor zijn Europese hub voor België in plaats van Nederland of Duitsland heeft gekozen. Ik weet niet om welke redenen, maar misschien hebben de logistieke ligging en bereikbaarheid van Bierset er iets mee te maken.

Dit is belangrijk, maar nu kunnen we ons een eerste vraag stellen. Indien die hub zou worden verwijderd, wat naar ik vermoed niet zal gebeuren, is de vraag of dit voor de winkelcentra van Zuid-Limburg of elders in het land een beterschap zou betekenen. Ik vermoed van niet, want Alibaba zal dan elders neerstrijken.

Een tweede vraag betreft het aantal tewerkstellingsplaatsen. We vliegen regelmatig over Bierset als we naar die kant van Europa vliegen. Bierset ligt bijna op de taalgrens. Ik weet niet of het aantal tewerkstellingsplaatsen, van welke aard dan ook, zich op basis van de taalgrens zal onderscheiden.

Ik herinner me een staking van de vrouwen in Herstal lang geleden, te zien in 'De één zijn dood, de andere zijn brood', een van de eerste reportages van Maurice De Wilde. Toen werkten vierduizend vrouwen uit Limburg in de munitiefabrieken van FN. Dit is maar een voorbeeld van het feit dat de aantrekking van tewerkstelling wellicht over de taal- en gewestgrenzen zal gaan.

De vraag is of we al dan niet aan deze evolutie willen meewerken. Ik herinner me de inspanningen van minister Peeters en minister De Croo om nachtwerk op een andere wijze te regelen. De vakbonden en de werkgevers werkten toen aan mee flexibiliteit, want het gebrek aan flexibiliteit benadeelde ons. Ik denk dat de Vlaamse Regering inspanningen moet leveren om de mensen aan te moedigen die handel willen drijven en dicht bij de burger staan. We doen dat in onze steden en gemeenten, maar ik zou het een fout vinden de kans te laten voorbijgaan een Europese hub naar België te halen die door andere landen wordt begeerd.

Ik weet dat China geen normaal land is, maar wij leven voor 80 procent van de uitvoer. Dit betekent dat wij werkloosheid uitvoeren, want wat elders van ons wordt gekocht, wordt daar niet gemaakt. Er is dus ook een verschuiving van de tewerkstelling. Indien we zouden stilstaan en zouden doen wat de Franse koningen hebben gedaan, namelijk een eigen politiek met gesloten grenzen voeren, zou dat bijzonder in ons nadeel zijn. We zullen dat zien met de brexit, als het ooit zo ver komt.

Ik ondersteun de Vlaamse Regering in haar inspanningen om een nieuwe combinatie te vinden van lokale handel en e-commerce. Het is goed dat de Europese hub eindelijk ook de voordelen van onze ligging op logistiek vlak komt onderstrepen.

We moeten waakzaam zijn en alles wat mevrouw Remen met kennis van zaken aanhaalt, van dichtbij opvolgen. Het zou een gemiste kans zijn om alle inspanningen die Flanders Investment & Trade (FIT) en andere organisaties doen om dat type van handel hier te krijgen, verloren te laten gaan.

De voorzitter: Mevrouw de Bethune heeft het woord.

Sabine de Bethune (CD&V): Ik sluit kort aan bij collega Remen. We moeten alles doen om die ongelijke concurrentie tegen te gaan. We moeten onze eigen bedrijven, ondernemers en kmo's minstens de kans geven om die concurrentie met gelijke wapens en middelen aan te gaan. De verdoken kost bij e-commerce, de kost die niet wordt meegerekend, moet in rekening worden gebracht. Enerzijds is er de teloorgang van het sociale weefsel. Dat wordt in stand gehouden door een netwerk van winkeliers of lokale verkopers, die het nu zo moeilijk hebben door de concurrentie met e-commerce. Anderzijds brengt e-commerce een hoge prijs mee voor het milieu en het klimaat. Maar dat werd wellicht al benadrukt door collega's.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp.a): Collega Remen, ik zou bijna denken dat u protectionistisch bent. Ik zou u bijna allerlei verwijten maken die ik zelf voortdurend krijg. Maar de vraag siert u. Enerzijds zitten we met het gegeven van de internationalisering en de open grenzen via e-commerce. En dat kun je toch niet tegenhouden wat betreft handel en verkeer van goederen. Anderzijds is er oneerlijke concurrentie voor onze eigen lokale ondernemingen. Zoals mevrouw de Bethune terecht zegt, onderhouden zij mee het sociale weefsel en geven zij de maatschappij mee vorm.

Ik ben het niet vaak eens met minister-president Bourgois, maar in dezen wel. Eén, de komst van Alibaba in Wallonië brengt tewerkstellingsmogelijkheden met zich mee voor ons in België. Twee, we zeggen het allemaal: we kunnen er niet onderuit. Amazon.com, zalando.com, bol.com. Al die 'commekes' hebben hun gebieden afgebakend. Vlaanderen en België vallen daar steeds onder, maar krijgen niet de vruchten of tewerkstellingskansen.

Nu word ik heel voorzichtig. Tewerkstelling is fantastisch. We moeten dat ondersteunen. Maar we moeten bekijken of het werkbaar werk, waardig werk is. Daarover moeten we waken. Gelukkig zijn wij China niet. De tewerkstellingsvoorwaarden die wij vereisen en de sociale dumping die wij proberen tegen te houden, moeten we niet laten organiseren op ons grondgebied door zo'n internationale investeerder. Maar ik denk niet dat de minister-president hier zelf rechtstreeks iets aan kan bijdragen.

Maar wat hij volgens mij wél kan doen, is onze handelaars versterken. Daarover zijn we het allemaal eens. De Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) neemt daar verschillende initiatieven toe. Er zijn verschillende stedelijke initiatieven. De digitalisering en de online-aanwezigheid van onze traditionele handelaar, is nog altijd beneden alle peil. Ondanks alle inspanningen die gebeuren – ik zeg niet dat er geen inspanningen worden gedaan – komt het niet bij hen terecht. De handelaar is heel praktisch. En we moeten dat eigenlijk heel laagdrempelig invullen.

Minister-president, misschien kunt u samen met minister Muyters rond de tafel zitten om na te denken over een zeer concreet, zeer praktisch aanbod. Soms is het voldoende om aan te leren hoe je zelf je website kunt aanpassen, zodat je daarvoor niet telkens een derde moet betalen. De kmo-portefeuille biedt een uitweg door daarin voor een stuk financieel bij te dragen. Maar soms moet het praktisch zijn en snel gaan. Ik vrees dat die digitalisering niet doordringt tot bij de lokale handelaar, de kleine winkelier die probeert te overleven. Wij moeten er voor zorgen dat we wat dat betreft niet achterblijven.

Ten slotte wil ik iets zeggen over valse producten, namaakproducten. Dat is een strafrechtelijke kwestie. Daarrond moeten we geen beleid voeren, maar we moeten daartegen optreden en vragen dat daartegen wordt opgetreden. Want dat is ook broodroof.

De voorzitter: Minister-president heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Ik blijf bij de drie onderscheiden beleidslijnen. Voor of tegen e-commerce, het effect is hetzelfde. Als de zaak in Nederland gevestigd zou zijn, heb je nog minder jobs, minder opbrengsten in dit land, minder fiscale bijdragen en minder socialezekerheidsbijdragen.

Met de sluiting van Ford Genk hebben we tot twee keer toe een zeer grote logistieke vestiging voor Limburg gemist. Het ging telkens om achthonderd arbeidsplaatsen. Die arbeidsplaatsen zijn naar Nederland gegaan, precies wegens de loonkost, waar we nog altijd niet goed zitten.

Ministers Jambon en De Croo hebben werk gemaakt van die nachtarbeid. Het is nog niet gelukt. De nacht gaat in dit land nog altijd in om 20 uur en in het buitenland om 24 uur. Het enige dat nu is bereikt, is dat nog maar één vakbond akkoord moet gaan, terwijl het vroeger de drie vakbonden waren. Maar dit is nog altijd niet geregeld in een level playing field met de buurlanden.

Wat oneerlijke concurrentie betreft: het gaat om een vestiging in Luik, het bedrijf is uiteraard onderworpen aan alle regels die hier gleden inzake tewerkstelling, socialezekerheidsbijdragen en controles op de producten. Er kunnen namaakproducten zijn. Er is douanewetgeving. Het is een kwestie van dit te controleren. Dat geldt voor elk bedrijf. Of de pakjes nu uit Nederland, Duitsland of de Verenigde Staten komen, het geldt voor elk bedrijf.

Van de Universal Postal Union had ik nog nooit gehoord, maar ik weet dat Trump zegt dat hij daar niet mee wil doorgaan omdat de Chinezen blijkbaar een zeer bevoorrechte status hebben en die pakjes aan dumpingprijzen mogen bestellen, terwijl de anderen het normale tarief moeten betalen. Dat is een zaak voor de federale overheid. Trump zegt dat hij dat aanklaagt omdat er met de grote e-commercebedrijven in China blijkbaar een enorm verschil is in speelveld, waar de postkost om die pakjes te brengen veel, veel lager is. Als onze post daar moet meewerken aan tarieven die eigenlijk niet eens de kostprijs dekken... Trump heeft de kat de bel aangebonden, hij is er uitgestapt, hij maakt er een einde aan. De federale overheid moet dat bekijken. We moeten China niet langer als een ontwikkelingsland beschouwen. Het is een zeer sterk groeiende economie met een enorme middenklasse, met reusachtige investeringen wereldwijd. Voor postorderbedrijven, of ze nu in Duitsland, de VS of in China zijn gevestigd, zou er in de wereldorde eenzelfde tarief moeten zijn. Dat is geen Vlaamse bevoegdheid, maar een federale.

Wat data en databehandeling betreft, die bedrijven zijn net als de bedrijven hier onderworpen aan de GDPR. Ook op hen is de Europese regelgeving van toepassing. De bedrijven moeten zich dus daaraan conformeren. Data zijn bijzonder belangrijk, maar of het nu Alibaba is of een ander bedrijf, de Europese richtlijn ter zake is zeer duidelijk en geldt voor iedereen.

Wat ethisch ondernemen betreft, daar hebt u een punt. Ik heb daarover een colloquium georganiseerd met de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV). Ik heb daarvoor de heer Roy uit Canada naar hier gehaald, maar ik denk niet dat er parlementsleden aanwezig waren. Het was een bijzonder boeiend colloquium, waarbij we hebben geluisterd naar zijn voorstellen om te werken met een QR-code op producten, zodat je vanaf de origine in Zuidoost-Azië of in het diepe Afrika de keten bewaakt. Dan kun je garanderen dat die producten zijn gemaakt in menswaardige omstandigheden en niet met kinderarbeid, dat die textielproducten in goede omstandigheden zijn gemaakt inzake leefmilieurequirements, inzake gebruikte kleurstoffen, enzovoort. Die man is daar zeer revolutionair in. Hij heeft zelf een bedrijf van meer dan achthonderd mensen en dat wordt daar enthousiast onthaald.

Ernst & Young heeft een studie in de markt gezet om na te gaan of we daarover tot een afspraak kunnen komen. Het wemelt van de labels op dat vlak. Allerlei sectoren hebben allerlei verschillende labels. Als je zou kunnen komen tot een QR-code, dan kun je de consument bewuster maken. Op het congres waren grote, sterke Vlaamse bedrijven aanwezig zoals JBC, Umicore, Callebaut enzovoort. Er zijn Vlaamse bedrijven die daarin het voortouw nemen en daar enthousiast voor waren. De heer Roy uit Québec beweert dat als je 20 procent van de bedrijven mee hebt, je daarin een ommekeer maakt. Ik ben daar volop mee bezig. Het is geen zaak van regelgeving, het is een zaak van bewustzijn van de consument die kleren kan kopen aan prijzen waarvan je weet dat die kleren niet geproduceerd kunnen zijn aan onze loonvoorwaarden, maar aan de loonvoorwaarden die de International Labour Organization (ILO) oplegt, die trouwens ook aanwezig was op het colloquium. We moeten echt wel die richting uitgaan.

Er is heel wat in beweging, maar het zal nog een tijdje duren. De lonen stijgen ook. De lonen in China zijn al veel hoger, de productie is allang verplaatst naar plaatsen veel dieper in Azië omdat de Chinezen nu al veel te duur zijn om mee te concurreren. Een en ander is daar dus wel in beweging.

Een belangrijk aspect is het stedelijk weefsel. Ik blijf erbij dat er ook een mentaliteitsverschil is. Het volstaat om de grens tussen Vlaanderen en Frans-Vlaanderen over te steken om te zien dat mensen daar wel nog gaan winkelen bij de slager, bij de bakker en in de buurtwinkel. Ze doen daar wel nog een babbel met elkaar. In mijn jeugd waren de mensen samen om een babbel te slaan. Dat is nu weg, in mijn omgeving zijn de mensen verbaasd als je binnenkomt en goeiedag zegt tegen iedereen. De mensen schrikken omdat iemand een goeiedag zegt tegen anderen. Dat is een slechte evolutie. Een Fransman die een Frans restaurant binnenkomt, zegt tegen iedereen, tegen heel de zaal: "messieurs, dames". Bij ons kruipen mensen heel voorzichtig naar hun stoel en zeggen hoogstens goeiedag aan het tafeltje ernaast. Het is een stuk weefsel dat verdwijnt, maar het ligt aan ons.

Ik zie dat er wel een toekomst is voor speciaalzaken, voor buurtwinkels. Online kopen stimuleren, dat doen we. Voor die kmo-portefeuilles heeft minister Muyters een heel speciaal programma. Dat is allemaal zonder administratieve verplichtingen. De handelaar moet gewoon de factuur voorleggen omdat we mensen vertrouwen. Je kunt zeggen dat je die service of die dienst hebt gekocht om een website te ontwikkelen, maar het is verdraaid moeilijk om te concurreren. De hele grote merken werken met hun flagshipstores.

Ik ben op bezoek geweest bij Nike. Dat heeft een groot magazijn voor heel Europa en werkt met flagshipstores. Daar kun je alle schoenen, in alle maten, alle kleuren, en met alle zolen passen. Je krijgt je schoenen niet mee, je betaalt met je gsm, en 's anderendaags of de avond zelf staat die blauwwitte schoen met die specifieke loopzool bij je thuis. Ze concurreren natuurlijk enorm met de kleine winkelier, die van elk maatje één of twee paar schoenen in huis heeft. Terwijl zij je alles aanbieden. Dat is hun toekomstmodel, dat doet Nespresso ook, dat doen alle grote flagshipstores, waar je alles kunt proeven, betasten en proberen. 's Avonds of de volgende dag staat het bij je thuis, want je hebt elektronisch betaald. Dat is een evolutie die je niet kunt tegenhouden.

Iets anders is natuurlijk het leefmilieu. In de volgende regeerperiode moet er werk worden gemaakt van de kilometerheffing op personenwagens, ook van de lichte bestelwagens. Dat is een zeer belangrijke versturende factor, die lichte bestelwagens die heel het land en ook de steden doorkruisen. Dat is een concurrentieel nadeel voor de kleine handelaar.

Er zijn dus veel aspecten aan, maar – nogmaals – dit is een investering. We trekken heel veel investeringen aan. Nu is het in Bierset, dus ik wens Waals minister-

president Willy Borsus geluk. Hij heeft dit binnengehaald en dit zal veel werkgelegenheid creëren.

Het gaat hier ook niet om een bedrijf als State Grid of om een investering in een zeer strategische sector, die de publieke orde in het gedrang brengt. Dat is trouwens waar de Europese Unie nu op focust. Er wordt een verordening voorbereid die een screening toelaat, zodat we voor strategische belangen kunnen beslissen ze niet in handen te laten vallen van staatsbedrijven. Daar komt namelijk ook geen reciprociteit bij kijken en dat is het probleem: de Chinezen laten niet hetzelfde toe bij hen. Het Duitse KUKA, hét robotbedrijf van de wereld, is in Chinese handen gevallen. Ik was vandaag bij een bedrijf waar overal KUKA-robots opgesteld staan. Dit is toptechnologie, die nergens in de wereld te vinden was en die in Chinese handen gevallen is.

Een e-commercecentrum is niet van die orde, maar je hebt wel een punt. We moeten met zijn allen nadenken over en maatregelen nemen voor de versterking van het stadswaerf en van de buurtwinkel, maar tegelijkertijd is het een zaak van bedrijfsmentaliteit en die is beetje bij beetje aan het veranderen. IKEA is afgestapt van het idee om in Wevelgem een nieuwe vestiging van 10 hectare te plaatsen – ik zou het ook nooit toegestaan hebben – en kiest voor de optie van stadswinkels waar je wel nog bestek kunt kopen, maar waar de rest in het magazijn staat. Die modellen zijn er al in het buitenland en je ziet dat er ook bij ons een verschuiving bezig is bij bedrijven.

De voorzitter: Mevrouw Remen heeft het woord.

Grete Remen (N-VA): Ik wil nog even reageren op de opmerking van collega Turan over protectionisme.

Het gaat hier niet om protectionisme, maar wel om het beschermen van onze lokale handel. Dat is voor mij belangrijk, net zoals de gezonde, wederkerige relaties. En dat mis ik hier, minister-president. Sorry dat ik er nog eens op terugkom, maar ik voel niet dat er hier een wederkerige relatie is tussen China en Europa, en die is er ook niet. We zijn te naïef en China is op dit vlak te slim.

Ik weet dat u net zoals ik bekommerd bent om de lokale handel. Ik zie dat ook in uw oproep in de Septemberverklaring, maar we moeten nu ook iets doen. Ik hoop dat de federale collega's luisteren. Ik hoop dat we vanuit Europa iets kunnen doen en dat we van onderuit, vanuit Vlaanderen, iets kunnen doen bewegen. Het is ook in uw handen. Ik steun u en ik help u.

Ik herhaal nogmaals uw oproep om lokaal te kopen. Ik heb vorig jaar zelf ook met Vlaamse en Belgische CEO's een oproep in gang gezet om tijdens de kerstperiode lokaal te kopen, of het nu online of in een fysieke winkel is. Dat is gezond chauvinisme en een trots op de eigen producten. Nogmaals, ik hoop op goede maatregelen want ik denk dat mijn vraagstelling de ogen geopend heeft.

Minister-president Geert Bourgeois: U hebt dan wel het laatste woord, maar ik ben iets vergeten. Er is op dit ogenblik inderdaad een onderhandeling bezig tussen Europa en China om tot een investeringsakkoord te komen. Dat is volop bezig. Het zal een lastige discussie worden omdat je daar natuurlijk wel de wederkerigheid moet hebben. Daar hebt u een punt, maar dat is een van de zaken die aan de orde zijn.

Sorry voor de toevoeging.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Wouter Vanbesien aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het standpunt van de Vlaamse Regering over het budget van Horizon Europa in het kader van het MFK-proces (meerjarig financieel kader) 2021-2027
– 390 (2018-2019)**

**VRAAG OM UITLEG van Wouter Vanbesien aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het standpunt van de Vlaamse Regering over de omvang en financiering van de Europese begroting 2021-2027
– 391 (2018-2019)**

**VRAAG OM UITLEG van Wouter Vanbesien aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het standpunt van de Vlaamse Regering over de toekomst van het Europese cohesiebeleid, het Europees Sociaal Fonds Plus en Invest EU
– 392 (2018-2019)**

Voorzitter: de heer Jan Van Esbroeck

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Het gaat hier om drie vragen die een samenhang vertonen met elkaar. De eerste vraag was oorspronkelijk bij Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport geagendeerd, maar ik zal even de algemene toelichting schetsen van de drie komende vragen.

Het gaat erover dat de Europese Commissie in mei haar voorstel voor de Europese meerjarenbegroting 2021-2027 op tafel gelegd heeft. In het Europees jargon heet dat dan het meerjarig financieel kader (MFK). Zowel het Europees Parlement als de Raad van Ministers moet daar vervolgens met verschillende lidstaten over onderhandelen.

De Vlaamse administratie heeft dit voorstel bestudeerd en per thema ook afgetoetst met belanghebbenden. Daar is een eerste Vlaamse standpuntbepaling uit voortgevloeid die eind november ook aan het Vlaams Parlement is meegedeeld, in het kader van de maandelijkse overzichten van de ontwikkelingen op EU-niveau. We zien dat daarin over het algemeen positieve bemerkingen en ook heel wat suggesties staan.

Op 14 november heeft ook het Europees Parlement op het voorstel van de Europese Commissie gereageerd en heeft het er bij meerderheid een standpunt over ingenomen. Heel wat partijen in het Europees Parlement ondersteunen het standpunt dus.

Mijn vraag nu gaat over het Vlaamse standpunt, omdat dat niet overal even duidelijk was en omdat die onderhandelingen nu gaan starten en Vlaanderen ook wel betrokken is bij de standpuntinname van de Belgische Regering over dat MFK.

Ik had wat vragen voorbereid, enerzijds een algemene vraag over de omvang van dat budget, een vraag voor de minister-president, en anderzijds meer specifieke vragen voor de vakministers, waaronder ook aan minister-president Bourgeois als vakminister en aan minister Muyters. Wat minister Muyters betreft, is mij gevraagd om de vraag hier te agenderen.

Zal ik de volgorde gebruiken zoals geagendeerd?

De voorzitter: Als het voor u goed is, dan beschouwen we de drie vragen als één. Dat is duidelijker en dan kunnen de vragen gesteld worden in de volgorde zoals geagendeerd.

Wouter Vanbesien (Groen): Ik heb net een algemene inleiding gegeven rond de context van de drie vragen en ik zal ze rustig voorlezen, zoals ze ingediend zijn.

De voorzitter: Perfect. Dan groeperen we ze in die wijze.

Wouter Vanbesien (Groen): Ik zal eerst even ingaan op het budget van het Horizonprogramma en ook van de eengemaakte markt. Dat werd in het standpunt van de Vlaamse Regering toegewezen aan minister Muylers, maar minister-president Bourgeois, als coördinerend minister, zal erop antwoorden.

Als we kijken naar de eerste standpuntbepaling van de Vlaamse Regering ten opzichte van de voorgestelde prioriteiten van Horizon Europa, dan stelt de Regering daarover: "De doelstellingen van het Kaderprogramma lopen gelijk met de doelstellingen van Vlaanderen: hogere werkgelegenheid, hoger concurrentievermogen, vergroten van de kennisbasis, oplossingen vinden voor grote maatschappelijke problemen Ook heel wat thematische prioriteiten, zoals artificiële intelligentie, cybersecurity, High performance computing, lopen gelijk." Dat is dus een heel positieve inschatting van de Vlaamse Regering over het Commissievoorstel.

Ook wat de geschiktheid van de beleidsopties voor Vlaanderen betreft, stelt de Regering dat een diepgaandere studie nodig is, maar dat alvast het volgende vaststaat: "Voor bepaalde prioriteiten van de Vlaamse overheid, zoals bijvoorbeeld artificiële intelligentie en cybersecurity, biedt het kaderprogramma duidelijke opportuniteiten. Het kaderprogramma biedt een extra opportuniteit door de verwachting dat 35 procent van het specifiek programma zal bijdragen tot de realisatie van klimaatdoelstellingen."

Ten slotte maakt de regering de volgende inschatting van de verwachte effecten van Horizon Europa in Vlaanderen, met name dat O&O&I-actoren (Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie) financiering kunnen verwerven, dat bepaalde thematische en maatschappelijke klemtonen voor O&O&I vanuit het Europese niveau beïnvloeden onrechtstreeks ook het Vlaamse beleid en dat er meer internationale samenwerkingsmogelijkheden zijn voor onze actoren.

Daarenboven blijkt dat aan alle belangrijke verwachtingen van de geconsulteerde Vlaamse belanghebbenden in het voorstel van de Commissie worden voldaan. Samengevat is de inschatting van Vlaanderen over wat nu voorligt eigenlijk heel positief.

Als het dan gaat over de eengemaakte markt – nog iets waar minister Muylers eigenlijk verantwoordelijk voor was –, stelt de regering: "De ambitie voor een pragmatische vereenvoudiging door de integratie van COSME (Programme for the Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises) met vijf andere programma's is een stap in de goede richting op voorwaarde dat het nieuwe kader goed inspeelt op de behoeften van kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's), namelijk modernisering, digitalisering, competitieve sectoren en handel binnen de ééngemaakte interne markt. Met andere woorden, er moeten voldoende synergiën voorzien worden tussen de verschillende onderdelen van het Single Market programma zelf. (...) Onderzoek en innovatie zijn motoren voor concurrentiekracht van ondernemingen, dit geldt vooral voor kmo's: Vlaanderen schat in dat de toegevoegde waarde voor kmo's hoger zou zijn als het nieuwe COSME als standaloneprogramma zou functioneren. Voor onderzoek en innovatie zou dit voor meer synergiën met andere programma's, in de eerste plaats Horizon Europe, kunnen zorgen."

Op enkele bedenkingen na lijkt de Vlaamse Regering ook over dit programma zeer enthousiast. Dat was een samenvatting van wat Vlaanderen zegt over het Commissievoorstel.

Dan is er ook het Europees Parlement dat een standpunt heeft ingenomen. Het Europees Parlement pleit voor een verhoging van de begroting voor Horizon Europa tot 120 miljard euro in prijzen van 2018, tegenover het Commissievoorstel van 83,5 miljard, om werkelijk aan de Europese ambitie voor onderzoek en innovatie te kunnen voldoen. Wat betreft het programma voor de eengemaakte markt, pleit het Europees Parlement voor een totaalbedrag van 5,8 miljard euro, ten opzichte van de 3,6 miljard in het Commissievoorstel, om het ondernemingsklimaat en het concurrentievermogen van het bedrijfsleven te verbeteren en het ondernemerschap te bevorderen. Met andere woorden legt het Europees Parlement de lat een stuk hoger en daarom heb ik ook een aantal vragen.

Gezien de zeer positieve inschatting die de regering maakt van de doelstellingen, prioriteiten en bredere inhoud van Horizon Europa, steunt u het voorstel van het Europees Parlement om de begroting van het kaderprogramma zeer substantieel te verhogen?

Sluit uw visie op de grootteorde van het totale benodigde bedrag voor Horizon Europa eerder aan bij die van het Europees Parlement, dat pleit voor 120 miljard euro, of eerder bij het voorstel van de Commissie, die pleit voor 83,5 miljard? Welk bedrag verdedigt Vlaanderen in het intra-Belgische coördinatieproces?

Wat betreft het programma voor de eengemaakte markt, welke inschatting maakt u van het bedrag voorgesteld door de Commissie en het bedrag voorgesteld door het Europees Parlement? Welk bedrag verdedigt Vlaanderen ook daar in het intra-Belgische coördinatieproces?

Dat was mijn eerste vraag, die bedoeld was voor minister Muyters.

Dan kom ik bij mijn tweede vraag, die ik rechtstreeks gesteld heb aan minister-president Bourgeois en die niet gaat over de deeldomeinen, maar over het algemene financiële kader, de hoogte van het bedrag en over waar dat geld vandaan moet komen.

Misschien is het niet helemaal terecht – en dan moet u me maar terechtwijzen –, maar ik stelde daar toch een zekere verschuiving vast van het standpunt. In de standpuntbepaling van de Vlaamse Regering die het Vlaams Parlement in november ontving, staat: "Voor de Vlaamse Regering is een grondige discussie over de inhoud van het EU-beleid nodig van waaruit dan het budget dient te volgen vertrekkend van het gewenste beleid in een EU-27-context." Gelet op de negatieve financieringsimpact van het geplande vertrek van het Verenigd Koninkrijk, zo stelt de tekst verder: "moet een vermindering van het budget bespreekbaar zijn, maar het globaal uitgavenniveau moet wel afdoende zijn om geloofwaardig op de (nieuwe) prioritaire uitdagingen van de EU27 in te kunnen zetten."

Hier wordt toch vooral benadrukt dat we met minder moeten kunnen, nu het Verenigd Koninkrijk de EU verlaat, terwijl u in mei 2018, een paar maand geleden, in een antwoord op een vraag van collega Vanlouwe het volgende stelde: "Het is voor de Vlaamse Regering in elk geval noodzakelijk om besparingen en efficiëntie-oefeningen te doen, zeker na de Brexit, en een budgettaire shift te maken naar nieuwe klemtonen. Indien die budgettaire omslag en herpriorisering er finaal ook effectief komen, is een beperkte toename van de middelen te rechtvaardigen op basis van de geleverde EU-meerwaarde. Maar in eerste instantie dus budgettaire besparingen, efficiëntieoefeningen en een omslag maken in de richting van een innovatieve, toekomstgerichte Europese Unie. Ik heb dit ook

meegedeeld in mijn gesprek met EU-voorzitter Juncker nadat hij zijn toespraak had gehouden in de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement.”

Eigenlijk zegt u daar dat er hervormingen moeten komen en dat het goed is om zelfs in een hoger budget te voorzien, als die hervormingen er komen, aangezien de EU zoveel meerwaarde creëert. Tussen mei en november lijkt er in die zin dus een zekere verschuiving in ambitieniveau te hebben plaatsgevonden.

Ondertussen heeft ook het Europees Parlement een standpunt over het voorstel van de Europese Commissie ingenomen. Dat gaat niet alleen over het totale bedrag, maar ook over de vraag waar die middelen en de eigen middelen vandaan moeten komen.

De Commissie heeft een voorstel gedaan om de vergoeding voor de inningskosten van de douanerechten, die door de lidstaten worden geïnd, te verlagen van 20 naar 10 procent, wat voor de Vlaamse Regering niet acceptabel is.

– *Karim Van Overmeire treedt als voorzitter op.*

Naast dat voorstel over de inningskosten, heeft de Commissie ook nog andere voorstellen gedaan. Ten eerste, een deel van de nieuw leven ingeblazen gemeenschappelijke geconsolideerde heffingsgrondslag voor de vennootschapsbelasting, die moet worden ingefaseerd zodra de nodige wetgeving is aangenomen. Ten tweede, een deel van de veilingopbrengsten van het Europees systeem voor de handel in emissierechten. Ten derde, een nationale bijdrage berekend op basis van het bedrag aan niet-gerecycleerd kunststof verpakkingsafval. Dat zijn voorstellen van de commissie.

Het Europees Parlement deed ook een aantal voorstellen voor nieuwe eigen middelen: Ten eerste, eigen middelen op basis van een belasting op financiële transacties (FTT), waarbij alle lidstaten worden opgeroepen om een overeenstemming te bereiken over een efficiënte regeling. Ten tweede, de invoering van een mechanisme voor een koolstofgrenscorrectie als een nieuwe eigenmiddelenbron voor de EU-begroting. Dat moet leiden tot een gelijk speelveld in de internationale handel en tot minder productieverplaatsingen doordat de kosten van de klimaatverandering geïnternaliseerd worden in de prijs van de ingevoerde goederen.

Wat heeft geleid tot de verschuiving in het standpunt van de regering van eventueel minder middelen voor de EU naar eventueel meer middelen voor de EU als daar hervormingen plaatsvinden?

Als het over de grootteorde van het totale benodigde bedrag voor die meerjarenbegroting gaat, sluit de visie van de regering dan eerder aan bij die van het Europees Parlement, dat pleit voor 1,30 procent van het bruto nationaal inkomen (BNI) van de zeventwintig EU-lidstaten (EU-27)? Of eerder bij het voorstel van de Commissie, die pleit voor 1,11 procent van het BNI? Wanneer de standpunten over alle begrotingsposten worden samengenomen, welk bedrag verdedigt Vlaanderen dan in het intra-Belgische coördinatieproces?

Wat is het standpunt van de regering over de niet-douanegerelateerde voorstellen van de commissie voor de nieuwe eigen middelen? Hou daarbij rekening met het feit dat die invoering van nieuwe eigen middelen eigenlijk twee doelen dient: ten eerste om het aandeel van de lidstatenbijdragen te kunnen verminderen en ten tweede om een adequate financiering van de EU-uitgaven in de volgende jaren te kunnen blijven hebben.

Wat is het standpunt van de regering over de voorstellen van het Europees Parlement voor nieuwe eigen middelen?

Wat is het standpunt van de regering over het door het Europees Parlement gesteunde voorstel van de Commissie om het beginsel vast te leggen dat toekomstige ontvangsten die rechtstreeks uit het EU-beleid voortspruiten ook naar de EU-begroting moeten vloeien?

Mijn volgende en derde vraag aan u gaat specifiek over begrotingsposten die op Vlaams niveau ook in uw portefeuille zitten. Dat gaat dan over het Europese Cohesiebeleid, het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) en het InvestEU-programma.

Het Europees Parlement verzet zich ook zeer duidelijk tegen het voorstel om het budget voor het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) in reële termen te verlagen, onder meer wegens het verruimde toepassingsgebied ervan en de opname van de vier bestaande sociale programma's, met name ook het jongerenwerkgelegenheidsinitiatief. Het Europees Parlement pleit voor een budget van 106 miljard euro tegenover het voorstel van 89 miljard euro door de commissie. In het voorstel van het Europees Parlement zit ook de opname vervat van een specifieke toewijzing van 5,9 miljard euro voor het Kindergarantiefonds om de armoede onder de kinderen zowel binnen de EU, als via haar externe acties aan te pakken.

Ten slotte pleit het Europees Parlement wat het InvestEU-fonds betreft voor een verhoging van de toewijzing ten opzichte van het voorstel van de commissie.

Gezien de zeer positieve inschatting die de Vlaamse Regering maakt van de 'thematische concentratie op innovatie en klimaat binnen EFRO en Interreg' die ze dus kenmerkt als 'erg positief met voldoende ruimte om inhoudelijke accenten te leggen naargelang de relevante territoriale context', met bovendien een 'sterke thematische concentratie op een groenere, koolstofarmere economie en de voortgezette aandacht voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling', is mijn vraag of de regering dan ook de vraag van het Europees Parlement ondersteunt naar het constant houden van de financiering van de fondsen voor Regionale Ontwikkeling en Cohesie?

Steunt u de vraag van het Europees Parlement om het budget van het ESF+ met ongeveer 17 miljard euro te verhogen ten opzichte van het commissievoorstel?

Steunt u de vraag van het Europees Parlement om in een specifieke toewijzing van 5,9 miljard euro binnen dit verhoogde ESF+-budget te voorzien om de armoede bij kinderen aan te pakken?

Ten slotte: schaarde de Vlaamse Regering zich achter het voorstel van het Europees Parlement dat de toewijzing voor het InvestEU-fonds opgeschaald moet worden, rekening houdend met het feit dat de regering in haar visienota op de toekomst van de EU bepaalde dat de Europese Unie een investeringsmachine moet worden en een kader dient te scheppen voor investeringen die duurzame economische groei met zich meebrengen?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Dank u wel voorzitter. Mijnheer Vanbesien, ik zal beginnen met de algemene vraag, ik denk dat dit veel beter is dan dat ik eerst op uw specifieke vragen inga, ook al zijn die in een andere volgorde gesteld.

– Jan Van Esbroeck treedt als voorzitter op.

Ik wil beginnen met te zeggen dat er in het algemeen geen tegenstelling is tussen teksten van vroegere en latere datum. Er is enerzijds een vermindering als gevolg van het feit dat het Verenigd Koninkrijk de Europese Unie verlaat. We

gaan ervan uit dat dat zo is, al kan er nog van alles gebeuren. Maar er is een vermindering ten gevolge van de bijdrage van het Verenigd Koninkrijk. Anderzijds is er een eventuele verhoging ten gevolge van nieuwe prioriteiten. Dat zijn twee onderscheiden zaken.

In mijn antwoord van 28 mei 2018 in deze commissie heb ik ook al de noodzaak beklemtoond van besparingen en efficiëntieoefeningen. Ik heb vooral de noodzaak beklemtoond van een toename van middelen die gekoppeld is aan een budgettaire omslag, een herprioritering en EU-meerwaarde. Vandaar de algemene lijn van de Vlaamse Regering: het budget volgt de visie. We vertrekken niet van een bepaald budget. We zeggen dat er een visie moet zijn en dan moet je kijken of het in een bepaalde mate verantwoord is of je daar meer middelen voor uittrekt. Vlaanderen is dus bereid om over een budgetverhoging te spreken als dat gekoppeld is aan een budgettaire omslag, aan een herprioritering en aan een duidelijke EU-meerwaarde.

Aan die bedragen zijn we nog niet toe. Het is zo dat nu op Europees niveau vooral over de architectuur wordt gepraat en dat er pas in een latere fase over de bedragen wordt gepraat. Bij ons is dat eerst interfederaal. U kent de manier waarop wij tot een besluitvorming moeten proberen te komen. Later volgt op Europees niveau een besluitvorming.

Sommigen die pessimistisch zijn, zeggen dat dit pas zal lukken onder Duits voorzitterschap. Dat is pas in de tweede helft van 2020, dus dat is bijzonder laat. We hebben nu de Oostenrijkers, dan komt Roemenië, vervolgens Finland, Kroatië en Duitsland is pas in de tweede helft van 2020. Dat is eigenlijk heel laat. Maar het zal een aartsmoeilijke discussie worden, dat weet nu al iedereen.

Voor het totaalvolume van het MFK dienen meerdere elementen in acht genomen te worden en ik zal die verder toelichten.

Ik wil om te beginnen beklemtonen dat we niet naast het kostenplaatje kunnen kijken van het Commissievoorstel. Dat houdt een reële stijging in van het uitgavenniveau met 52,3 miljard euro.

Daarnaast zal het geplande vertrek van het Verenigd Koninkrijk een gat slaan in de financiering van de EU-begroting van naar schatting 10 tot 12 miljard euro op jaarbasis.

De federale overheid berekende dat de financiering van het commissievoorstel voor de periode 2021-2027 aan de federale schatkist een gemiddelde jaarlijkse meerkost van 1 tot 1,2 miljard euro zou kosten.

Over de voorstellen van het Europees Parlement is bij mijn weten nog geen federale berekening gemaakt. Als ik snel kan rekenen, dan gaat het ruim gerekend over 6 miljard euro per jaar voor België als het Europees Parlement naar 1,3 procent gaat.

Ik weet niet of dat uw voorstel is, maar het zou me wel interesseren om ook te weten wat u voorstelt op dat vlak.

Ik denk dat iedereen het erover eens is dat 6 miljard euro bijkomende uitgaven voor België gewoon budgettair niet haalbaar is. Trouwens, als ik zie wat de positie is van de andere landen, ook de grote lidstaten, dan zal niemand meegaan in voorstellen die niet realistisch zijn. Het zal zaak zijn om ambitie met efficiëntie en realiteit te verzoenen.

Ik heb dus al gezegd dat er in de schoot van de Raad nog niet werd onderhandeld over bedragen. Dat komt pas later aan bod. Het gaat nu vooral over de architectuur.

Wel is het zo dat je nu al een beetje voelt wat de voorkeuren van de lidstaten zijn ten aanzien van het totale uitgavenniveau. Zoals u weet, lopen deze standpunten sterk uiteen. Landen zoals Nederland, Denemarken en Zweden kunnen alleen maar akkoord gaan met een behoud van 1 procent van het bruto nationaal inkomen van de EU.

Andere nettobetalers zoals Duitsland en Frankrijk zijn iets minder precies in het formuleren van het totale uitgavenniveau. Toch gaan ook hun uitspraken in de richting van een besparing op het uitgavenniveau dat de Commissie voorstelt. In zijn recentste verklaringen stelt Duitsland uit te gaan van 1 procent van het BNI. Dat is het huidige niveau. En men voegt eraan dat dat niveau kan worden bijgesteld als – en dat is ook de positie van Vlaanderen – het MFK de preferenties van Duitsland weerspiegelt, onder andere inzake migratie en klimaat. Dus op voorwaarde dat er toegevoegde waarde wordt gecreëerd, maar men vertrekt van de huidige 1 procent.

De Vlaamse Regering pleit voor een ambitieus, toekomstgericht en realistisch EU-budget. Dit betekent voor ons een budget lager dan de 1,11 procent van het EU-BNI dat de Commissie voorstelt. We zijn bereid om na te denken over een bedrag dat hoger ligt dan de huidige 1 procent. Maar, en ik heb dat vroeger al gezegd, mits een herprioritering, mits toekomstgerichte keuzes, mits de invulling van een meerwaarde die de Europese Unie op alle vlakken trouwens nodig heeft. Dat is ook de EU-visie van de Vlaamse Regering.

De Commissie stelt voor om de bestaande eigen middelenbron op basis van het BNI in stand te houden en als sluitmiddel te behouden, en dat is positief.

Ik denk dat die financieringsvorm op basis van het BNI een correcte financiering is. Ze is eenvoudig, transparant en fair. Wij willen de op de BNI gebaseerde bijdrage behouden als primaire en belangrijkste bron.

De Commissie stelt voor om de eigen middelenbron die gebaseerd is op de belasting over de toegevoegde waarde (btw) te vereenvoudigen. Wij kunnen akkoord gaan met een vereenvoudiging. We zijn zelfs niet per definitie gekant tegen een volledige afschaffing van de op de btw gebaseerde eigen middelenbron mits die derving van de inkomsten voor de EU dan zou worden gecompenseerd door een verhoging van de eigen middelen op basis van het BNI. Dan heb je één eenvoudig systeem.

Wat betreft de voorstellen van de Commissie om drie nieuwe bronnen van eigen middelen in te voeren, steunt de Vlaamse Regering het Commissievoorstel voor een nationale bijdrage, berekend op basis van het volume aan niet-gerecycleerd kunststof verpakkingsafval. Maar we verbinden daar wel een voorwaarde aan, namelijk het berekenen van de bijdrage op basis van betrouwbare statistieken. Die zijn over de hele Europese Unie niet betrouwbaar. Je kunt maar bijdragen innen als je op dat vlak echt betrouwbare cijfers hebt.

We zijn geen voorstander van het voorstel van de Commissie om een deel van de veilingopbrengsten van het Europees systeem voor de handel in emissierechten aan te wenden als financieringsbron voor de EU-begroting. Dan heb je minder geld voor een milieubeleid dat nu maatwerk toelaat. Dat voorstel zou betekenen dat er minder middelen zouden zijn voor het Klimaatfonds en deze middelen uit het Klimaatfonds zetten wij vandaag zeer gericht in op klimaat- en energiebeleid. Als je deze transfereert naar de Europese Unie, dan komen die in de EU-begroting als een algemene middelenbron. Ze zijn dan niet specifiek gealloceerd voor een Europees klimaat- en energiebeleid. We zien daar dus de meerwaarde niet van in.

We zijn evenmin voorstander van het derde voorstel van de Commissie voor een nieuwe eigenmiddelenbron. Met name het voorstel van de invoering van een nieuwe eigenmiddelenbron op basis van een gemeenschappelijke geconsolideerde

heffingsgrondslag voor de vennootschapsbelasting, de zogenaamde Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB).

Er zijn een aantal argumenten om dit niet te doen.

Ten eerste, de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) heeft al afspraken gemaakt over de verrekenprijzen waarop de winst internationaal wordt gealloceerd. Hierdoor kan in de toekomst rekening worden gehouden met de concurrentie van het Verenigd Koninkrijk, misschien wel een Singapore aan de Noordzee, of van andere landen en zal het niet enkel om de 27 Europese lidstaten gaan.

Ten tweede, specialisten hebben berekend dat het voorstel van de Europese Commissie nadelig is voor Vlaanderen. De oude maakindustrieën worden bevoordeeld en wij hebben een zeer moderne maakindustrie met minder arbeid in functie van de toegevoegde waarde die wordt gecreëerd. Het voorstel van de Europese Commissie is gebaseerd op een derde omzet, een derde vaste activa en een derde arbeidskosten. Uit de berekeningen blijkt dat België in zijn totaliteit op basis van deze verdeelsleutel disproportioneel veel zou moeten betalen.

Dit staat nog los van het feit dat de grotere lidstaten, zoals Frankrijk, Duitsland, Italië of Spanje, een veel grotere eigen afzetmarkt hebben en in vergelijking met onze kleine economie schaalvoordelen hebben.

Wat de voorstellen van het Europees Parlement betreft, is het niet mogelijk ons zonder impactanalyse of zonder zelfs een concreet voorstel van de Europese Commissie te positioneren ten aanzien van het voorstel van het Europees Parlement in verband met een eigen middelenbron die zou worden gebaseerd op de financiële transactietaks of ten aanzien van het voorstel in verband met een 'carbon border adjustment mechanism'. Als er voorstellen zijn, willen we ook de impactanalyses zien. We willen de voorstellen met volle kennis van zaken kunnen beoordelen. Dit is verstandig, want het gaat om uiterst belangrijke keuzes voor het financieel kader voor zeven jaar. De implicaties op het budget, de welvaart en de toekomstige ontwikkeling zijn enorm.

De Europese Commissie stelt voor om de inkomsten die rechtstreeks voortvloeien uit de implementatie van het beleid van de EU en uit de afdwinging van de Europese regelgeving voortaan automatisch deel van het budget van de EU te laten uitmaken. Dat zijn geen eigen middelen, maar zogenaamde 'toegewezen ontvangsten'. Voor we met dat veralgemeend principe kunnen instemmen, is het voor ons belangrijk de implicaties van dat voorstel te kennen. We vragen de Europese Commissie eerst alle lidstaten een overzicht te bezorgen van de diverse vormen van toegewezen ontvangsten die ze in gedachten heeft, want we willen dit objectief kunnen beoordelen.

Mijnheer Vanbesien, u weet dat de Vlaamse Regering enorm veel belang hecht aan onderzoek en ontwikkeling. Dat maakt deel uit van onze visienota inzake de EU en we gaan ermee akkoord dat het voor Horizon Europa een prioriteit is in het licht van het MFK over een excellentiebeginsel te beschikken.

Wat onderzoek, ontwikkeling en innovatie betreft, stelt de Europese Commissie in 'Rubriek 1: Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid' een verhoging met 40 procent in het MFK voor. Hierbij wordt rekening gehouden met de inflatie. Dit voorstel is positief, maar Vlaanderen wil meer. We willen een nog sterkere herprioritering en ik ben ervan overtuigd dat de EU veel meer op onderzoek en ontwikkeling moet inzetten.

Vlaanderen zit nu bij de innovatieleiders. We zitten aan 2,7 procent en het Europees gemiddelde is 1,95 procent. Ik heb het geluk gehad de voorbije jaren

een beetje te kunnen reizen. Ik heb gezien hoe ver de andere landen inzake onderzoek en ontwikkeling staan en hoe sterk die landen op een kenniseconomie en onderzoeksgedreven economie inzetten. Naar aanleiding van een andere vraag om uitleg hebben we daarnet nog over China gesproken. Er zijn veel landen die enorm veel hierin investeren. Voor ons is het de enige manier om vooruit te kunnen gaan en om de jobs van de toekomst te kunnen creëren. Voor ons is dit een topprioriteit en we hebben van in het begin meegedeeld dat we ijveren voor een bijkomende stijging van de middelen voor Horizon Europa en voor de Connecting European Facility (CEF).

Het programma voor de eengemaakte markt is belangrijk en het 'EU programme for the Competitiveness of Small and Medium-Sized Enterprises' (COSME) is belangrijk. Dit programma is gericht op de ondersteuning van de kmo's en draait om financiering, internationalisering en de ondernemingscultuur. Zeker in het licht van de brexit is het aangewezen dat het COSME-programma onze kmo's gericht kan ondersteunen en kan helpen de brexit het hoofd te bieden. Dat maakt deel uit van Rubriek 1 en van het programma voor de eengemaakte markt. Tijdens de onderhandelingen over het meerjarig financieel kader zullen we pleiten voor een stijging van de middelen voor Rubriek 1.

In algemene zin verwelkomen we het voorstel van de Europese Commissie met betrekking tot de architectuur en de doelstellingen van het toekomstig cohesiebeleid. Dit geldt zowel voor het onderdeel inzake de investeringen in groei en jobs als voor het onderdeel inzake de Europese territoriale samenwerking. In lijn met wat de Europese Commissie voorstelt, zijn we voorstanders van een cohesiebeleid voor alle regio's. We steunen het voorstel van de Europese Commissie inzake de architectuur en de doelstelling en inzake investeringen in groei en jobs, met name de indeling van de regio's op het niveau van de Nomenclature of Territorial Units for Statistics 2 (NUTS 2) in drie categorieën, namelijk minder ontwikkeld, in transitie en meer ontwikkeld. We vinden het positief dat de Europese Commissie twee nieuwe allocatiecriteria voorstelt, namelijk de uitstoot van broeikasgassen en migratie. Het voorstel van de Europese Commissie met betrekking tot de vernieuwde architectuur van het Interreg Community Initiative (Interreg) en van de allocatiemethode kan in grote lijnen op onze steun rekenen.

Wat de budgetten voor de structuurfondsen en het Cohesiefonds betreft, past het standpunt van de Vlaamse Regering in het brede standpunt over het volume van het meerjarig financieel kader. Ik verwijs hiervoor naar het net gegeven antwoord op vraag om uitleg nummer 391. Aangezien we, net als de Europese Commissie, een shift willen zien, steunen we de hervorming en de ommekeer die de Europese Commissie voorstelt. Zoals ik hier al meermaals duidelijk heb verklaard, willen we tijdens de onderhandelingen hierover verder inzetten op het elan van de shift. We zijn ervan overtuigd dat een herprioritering van het toekomstig Europees budget in de richting van nieuwe uitdagingen en van een focus op de Europese meerwaarde nodig is. Dit zal budgettaire keuzes impliceren.

Ik zie wat de budgettaire implicaties van de standpunten van het Europees Parlement voor een land als België inhouden, namelijk naar mijn schatting ruwweg 6 miljard euro per jaar. Dit is onbetaalbaar en het komt er dus op aan dat met verantwoordelijke bestuurders keuzes worden gemaakt en meerwaarde wordt gecreëerd. In functie daarvan moet worden beslist of we tot boven 1 procent kunnen gaan.

We hebben kennis genomen van de korte passage in de resolutie van het Europees Parlement waarin sprake is van het uittrekken van 5,9 miljard euro meer middelen voor een 'European child guarantee'. Dat voorstel is niet gebaseerd op een regelgeving van de Europese Commissie, wat het zeer moeilijk of eigenlijk onmogelijk maakt om die korte passage van het Europees Parlement in te schatten.

We zijn bereid alle nieuwe voorstellen met open vizier te bestuderen, maar dat moet dan gebeuren op basis van concrete teksten. We moeten beschikken over concrete teksten van de Europese Commissie en over berekende impactanalyses. Uiteraard moeten we ook nakijken of we bij de lidstaten tot voldoende draagvlak kunnen komen.

In elk geval zullen we ons, los van dit voorstel, met betrekking tot de rubriek over cohesie inzetten voor het behoud of zelfs een verdere stijging van de budgetten. We zullen ons inzetten om de door de Europese Commissie voorgestelde architectuur van het cohesiebeleid te verdedigen en de middelen voor Vlaanderen ten gevolge van deze architectuur te vrijwaren. We zullen ons ook inzetten om een versterking van Interreg en van het Europees Sociaal Fonds (ESF) te bepleiten.

Zoals ik in deze commissie al dikwijls heb gesteld, pleit de Vlaamse Regering voor investeringen met een sterke additionaliteit en voor een efficiënter Europees Fonds dat meer inzet op de echte financieringsnoden van de lidstaten en op de grensoverschrijdende digitale, vervoers- en energieprojecten. Als de EU investeringen ondersteunt, moeten het vooral die grensoverschrijdende projecten zijn. Dat is een additionaliteit die een bijzondere meerwaarde kan creëren.

Ik heb er al op gewezen dat de return van het European Fund for Strategic Investments (EFSI) of 'Junckerfonds', de voorganger van EU Invest, in Vlaanderen niet zo denderend groot is. Ik heb al dikwijls gezegd dat er in Vlaanderen geen tekort aan financiering is. Er is voldoende financiering voor alle private investeringen, maar om die grotere additionaliteit te kunnen verzekeren, gaat het er om meer gericht te kunnen inzetten als het wat meer risicovol wordt.

Het European Fund for Strategic Investments (EFSI) zet nog onvoldoende in op de garantie van het meest risicovolle aandeel van de projectfinanciering en op de aanscherping van de additionaliteit. Er moet meer worden ingezet op het niveau van de regio's. Er moet ook meer op dat niveau worden gemeten en beoordeeld.

Mijnheer Vanbesien, op basis hiervan moeten we rekening houden met het feit dat op het voorstel van de Europese Commissie besparingen te verwachten vallen. We zijn geen voorstander van een verhoging van de toewijzingen voor het EU Investfonds. Zoals u al had kunnen vermoeden, is dat voor ons geen prioriteit. Ik vind het echter belangrijk ook eens van u te horen tot welke bedragen u wilt gaan. We kunnen zeer voluntaristisch voor een sterke verhoging van de budgetten pleiten, maar de weerslag hiervan op landen als België, Nederland of Duitsland is enorm groot.

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Minister-president, ik zou op een aantal punten willen reageren. Met betrekking tot het totale budget hebt u enerzijds verklaard dat u vanuit een visie en niet vanuit een budget wilt vertrekken. U wilt eerst op een rijtje zetten wat we allemaal nodig hebben, wat we vinden dat de EU moet doen en welke noden er zijn. Op basis daarvan zullen we wel zien hoeveel er nodig is. Tegelijkertijd hebt u anderzijds echter verklaard dat wat de Europese Commissie hierover zegt en zeker wat het Europees Parlement voorstelt, alvast te veel is. Dat is hiermee een beetje in tegenspraak.

Onafhankelijk van de visie of van de noden die er zijn, vindt u 1,3 procent van het bruto nationaal product van de EU te veel. Tenzij ze zeer goede redenen hebben, vindt u 1,1 procent eigenlijk ook te veel. U plaatst zich aan de kant van het debat die het totale budget van de EU lager wil duwen.

Wat de eigen inkomsten betreft, hoor ik heel veel terughoudendheid. Met betrekking tot het verpakkingsafval kan het eventueel, maar daarover hebben we

geen goede gegevens. We kunnen dat dus niet operationaliseren. Voor de rest zijn er intrinsieke redenen, als de maatregel niet goed is of als de impact onbekend is. De idee van eigen inkomsten wordt hiermee eigenlijk afgesneden.

Ik heb u met betrekking tot verschillende punten, waaronder Horizon Europa, duidelijk horen stellen dat hier meer geld naartoe zou moeten gaan. Dat budget moet dan komen van een herprioritering van wat de EU doet. Een duidelijke uitspraak over waar minder geld uit het Europees budget naartoe zou moeten gaan, heb ik van u echter ook niet gehoord.

Het eigenaardige is dat u het Europees Parlement bijna verwijt dat de gevraagde hoge budgetten onverantwoord zijn. Dit zou betekenen dat de lidstaten veel zouden mogen en moeten ophoesten. Ik neem aan dat u hier namens de Vlaamse Regering spreekt. We zien echter dat de twee andere regeringspartijen het Europees standpunt in het Europees Parlement alvast wel ondersteunen. Uiteraard heeft iedereen in het Europees Parlement zijn rol te spelen. Het Europees Parlement heeft een andere rol dan een Vlaams minister. Het blijft me echter verbazen dat er zo veel enthousiasme kan zijn bij de Europese volksvertegenwoordigers van partijen die in uw Vlaamse Regering zitten en dat u hier namens de Vlaamse Regering tegelijkertijd zo scherpe uitspraken doet over de voorstellen van het Europees Parlement.

Ik denk dat het een betere houding zou zijn van België en van Vlaanderen in het Belgische proces om het geloof in de meerwaarde van de EU sterker naar voren te brengen. Dit betekent dat we meer zouden moeten inzetten op de budgetten, op de eigen inkomsten en op de samenwerking met het Europees Parlement.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, ik dank u voor uw omstandig antwoord. U hebt een duidelijk en realistisch verhaal gebracht, dat de steun van mijn fractie krijgt.

Ik heb ondertussen nog steeds geen alternatief gehoord van collega Vanbesien, naast de kritiek die hij hier en daar leverde.

De Europese Unie staat voor enorme uitdagingen. Er is uiteraard het vertrek van het Verenigd Koninkrijk, de brexit. We weten nog steeds niet welke richting dit uitgaat. Ik lees vandaag dat premier May nog op zoek gaat naar steun, zowel in haar eigen land als in verschillende Europese hoofdsteden, waar zij langsgaat om te zien of ze toch nog bepaalde toegevingen zou kunnen verkrijgen.

Dat is uiteraard een fundamenteel probleem, waarmee de hele Europese Unie wordt geconfronteerd en waarmee ook wij, Vlaanderen, worden geconfronteerd. Enerzijds is er het budgettair verhaal, anderzijds is er natuurlijk de impact op onze economie.

Maar naast dit probleem met betrekking tot de brexit en de impact op ons budget, onze economie, zijn er natuurlijk ook uitdagingen op het vlak van bijvoorbeeld migratie. Ik heb collega Vanbesien daar niet over horen spreken, alsof dit in deze tijden absoluut geen probleem zou zijn. Ik heb de minister-president dat wél horen aanhalen.

Als eurorealistische partij is het voor mijn partij duidelijk: er is nood aan een focus, nood aan een herprioritering. Daarbij kan de vraag worden gesteld of dit kan samengaan met meer budget, rekening houdend met het feit dat een van de belangrijkste economische motoren binnen de Europese Unie, namelijk het Verenigd Koninkrijk, wegvalt.

De focus moet liggen op toegevoegde waarde, maar tegelijkertijd op van onderuit opgebouwde verantwoordelijkheid én solidariteit – in die volgorde –, waarbij dit

ook haalbaar, draagbaar én uiteraard realistisch moet zijn. We kunnen blijven dromen, maar het geld moet wel ergens van komen.

Het is de logica zelve dat wanneer de Britten vertrekken niet alleen het aantal lidstaten daalt, maar dat dit ook impact heeft op de Europese begroting. Het kan niet dat dit tekort in de begroting moet worden gevuld door meer bijdragen te eisen van de resterende lidstaten. En die logica geldt wat ons betreft ook voor bepaalde Europese instellingen, bijvoorbeeld de zitjes in het Europees Parlement, maar ook andere Europese instellingen. Er kan daarover discussie ontstaan met betrekking tot de bijdrage die wegvalt vanuit het Verenigd Koninkrijk en de impact dat dit heeft op het budget.

Wat het Europees budget betreft, hebben we volgens mij nood aan een kern-takendebat. Dat heeft opnieuw te maken met de focus, de prioritering van de Europese Unie. Voor mijn partij en voor de minister-president is het duidelijk: we moeten een focus durven en blijven leggen op onderzoek en ontwikkeling. Wij staan op dat vlak aan de top in de Europese Unie en we moeten aan die top blijven staan. Zoals de minister-president zegt, stellen we vast dat ook andere landen daarin blijven investeren.

Maar we moeten ook de focus durven en blijven leggen op migratie, de bescherming van onze buitengrenzen, het aanzwengelen van investeringen, om de economische groei en de impact ervan op onze welvaart te beschermen. Verder moeten we durven bijkomende handelsakkoorden afsluiten. We hebben de hele discussie gevoerd met betrekking tot Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) en het verzet dat er ook hier in deze commissie van bepaalde partijen was tegen CETA en tegen het vrijhandelsverdrag met de Verenigde Staten, dat ondertussen on hold werd gezet.

Ik wil benadrukken dat we tegelijkertijd moeten durven en blijven inzetten tegen de sociale dumping. Er zijn echter slechts beperkte middelen om dat te doen. Ik wacht daar ook, zoals de minister-president heeft gezegd, op de alternatieven die uw partij naar voren schuift. We moeten realistisch zijn: er moet worden bespaard.

U zegt dat er tegenstellingen zijn tussen wat de minister-president hier in de maand mei heeft gezegd en wat hij heeft gezegd als reactie op het MFK in november. Maar ik denk niet dat die er zijn. Er werd gesproken over besparingen, efficiëntie-oefeningen en tegelijkertijd over een prioritering. Ik lees dat dat het standpunt is van de Vlaamse Regering.

Zoals ik daarnet zei, zijn er middelen en plaatsen waarop wij kunnen besparen op het vlak van Europa. Ik denk aan die zitjes en ook aan de maandelijkse verhuis die er nog steeds gebeurt vanuit Brussel naar Straatsburg. Het is een blijvende schande dat dit nog steeds gebeurt, dat die EU-parlementsleden hier commissievergaderingen houden en daar plenaire vergaderingen, met een hele resem ambtenaren. Dit brengt miljoenen euro's aan kosten met zich mee. We moeten dat blijvend onder de aandacht brengen.

Het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) is achterhaald. Ook daarover moeten we prioriteiten durven stellen. Ook het cohesiebeleid is wat ons betreft niet prioritair. Er zijn desbetreffend structurele maatregelen nodig in plaats van financiële transfers. De Europese Unie moet zich houden aan de principes van de subsidiariteit. Dat betekent – u weet dat, aangezien ik probeer dat zoveel mogelijk in deze commissie aan te halen – dat er domeinen zijn waar de Europese Unie geen meerwaarde biedt. Die meerwaarde moet ofwel bij de lidstaten zelf worden gezocht, ofwel bij de deelstaten, de regio's of op een nog ander niveau. We moeten stuk voor stuk, domein per domein, bevoegdheid per bevoegdheid, durven nagaan welk niveau het beste is om beslissingen te nemen. In dit verband is

het een klein beetje betreurenswaardig dat het verslag-Timmermans er zomaar van uitgaat dat het Europees niveau op alle domeinen het beste niveau is om de beslissingen te nemen.

Wat ons betreft, zijn er bevoegdheden en domeinen waarvoor de Europese Unie geen meerwaarde biedt en is het dus niet gewenst dat hieraan belastinggeld wordt besteed. Ik geef een heel concreet en recent voorbeeld: het uitdelen van gratis treintickets voor jongeren. Daarbij kunnen vragen worden gesteld.

Uit het betoog van collega Vanbesien merk ik op dat hij in een beetje een traditionele, dromerige, misschien naïeve, eurofiele lijn een pleidooi houdt voor meer Europa. *(Gelach. Opmerkingen bij Groen)*

Altijd meer Europa. Maar ons principe is: 'Less is more'. En dat dromerige beeld kost inderdaad meer geld, dat er uiteraard niet is. Ik herhaal: we horen nog altijd geen alternatief van collega Vanbesien.

Dat is niet ons verhaal. Het gaat in tegen het principe van de subsidiariteit en proportionaliteit, waarvan ik dacht dat ook de groenen voorstander waren. Het is een onrealistisch verhaal. Het is budgettair niet haalbaar, tenzij men zou pleiten voor meer Europees budget door zogenaamde eigen middelen.

Wat die eigen middelen betreft, verwijs ik naar het standpunt van de minister-president, waarin er een genuanceerd standpunt wordt ingenomen namens de Vlaamse Regering. Zowel op het vlak van subsidiariteit als op het vlak van democratische legitimiteit is het dus niet aan de Europese Unie om belastingen te heffen. We moeten uitgaan van een slimme en slanke begroting die strategisch en structureel versterkt waar nodig. 'Less is more.'

Ik ben dan ook tevreden dat deze Vlaamse Regering de juiste Europese prioriteiten stelt: onderzoek en ontwikkeling, dat voor Vlaanderen enorm van belang is, en tegelijkertijd de bescherming van onze buitengrenzen, de nadruk blijven leggen op migratie. En dan is het duidelijk dat er daar met het MFK een belangrijke verschuiving is. Dit is een verantwoorde manier waarbij elke euro van het Europese budget dubbel wordt omgedraaid. Ik dank u.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Eerst wil ik iets verduidelijken over die 6 miljard euro. Bovenop die 3 miljard euro kom je tot 6 miljard euro. Ik reken even snel uit. Als het voorstel van de commissie wordt aanvaard, komt er een bijdrageverhoging voor België van 1 tot 1,2 miljard euro en voor het Europees parlement van 3 miljard euro. In totaal wordt de bijdrage dus 6 miljard euro. Ik weet niet of ik dat heel duidelijk heb geformuleerd, misschien is dat belangrijk voor het verslag. Ik reken het nu vlug uit. Naar 1,3 miljard euro gaan, zou erop neerkomen dat waar België nu ongeveer 3 miljard euro betaalt – het is denk ik iets minder – dat ongeveer 6 miljard euro wordt. Het is dus plus 3 miljard euro. Dat wil ik toch even beklemtonen.

Mijnheer Vanbesien, u geeft mijn woorden niet juist weer. Wij gaan inderdaad voor een lager budget in vergelijking met EU-28. Dat is wat ongeveer alle lidstaten willen. Want alle lidstaten berekenen: als het budget even hoog blijft met mijn 1 procent, moet ik sowieso al stijgen om dat te behouden. We gaan dus voor een lager budget in het kader van EU-28. Maar in het kader van EU-27 heb ik gezegd dat wij onder een aantal voorwaarden, die ik nu niet zal herhalen, wél naar een hoger ... *(Opmerkingen van Wouter Vanbesien)*

Ja, maar wij gaan verder dan landen als Nederland en andere landen, die zeggen: 'Nee, het is 1 procent en niet meer.' De commissie wil naar die 1,1 procent

gaan. We zijn bereid in bepaalde gevallen wat hoger te gaan, op voorwaarde dat de juiste prioriteiten worden gelegd.

Nogmaals, dat wordt nog een heel lange discussie. Men is daar op Europees vlak nog niet aan toe. Het gaat nu over de architectuur, de grote lijnen. De budgettaire discussie, die zeer moeilijk zal zijn, kondigt zich nu al aan. Zelfs bij landen die daar traditioneel iets royaler tegenover staan, zoals Duitsland. Ik heb u gezegd wat de positie van Duitsland is: de 1 procent behouden, tenzij er iets meer naar migratie of klimaat gaat. Het is dus niet zo dat er op dit ogenblik kan worden gezegd dat er zich een consensus aftekent om richting het voorstel van de Europese Commissie te gaan, laat staan van het Europees Parlement. De budgettaire implicaties zijn namelijk enorm. België staat onder zeer grote druk van de Europese Commissie om zijn budget in evenwicht te brengen. Als we er nu jaarlijks nog 3 miljard euro bovenop zullen doen in de uitgaven, wordt dat voor de komende regeerperiode een aartsmoeilijke klus.

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Minister-president, ook ik wilde u – dat heb ik daarstraks niet gezegd – bedanken voor uw uitgebreid en gedetailleerd antwoord. Dat is belangrijk.

Mijnheer Vanlouwe, u zegt dat ik migratie niet heb genoemd. Ik was van plan om aan de verschillende vakministers te vragen wat zij voor hun domein vonden van het Europese budget. Wat ik heb gevraagd aan minister Muyters had te maken met economie. Dat is verwezen naar hier. Wat ik bij de minister-president had ingediend, ging uiteraard over het totale budget en over alles wat te maken had met cohesie.

Maar, ten gronde, uiteraard moet Europa bezig zijn met migratie. En véél meer dan het vandaag doet. En veel gecoördineerder dan het vandaag doet. Maar, mijnheer Vanlouwe, en u hoort dat misschien niet graag, daarvoor zal geld nodig zijn. En daar gaat het juist om.

U bent voor het subsidiariteitsbeginsel. Ik ben daar óók voor. Ik ben daar hartsgrondig voor. Maar wat wil dat zeggen, een subsidiariteitsbeginsel? Dat is dat u zo dicht mogelijk bij de bevolking de politiek organiseert, behalve als er goede redenen zijn, als het efficiënter is, als het effectiever is om het op een centraler niveau te organiseren. En dan zeg ik dat heel wat uitdagingen van dit moment, zoals klimaat, migratie en georganiseerde misdaad ook op een hoger niveau moeten worden georganiseerd, omdat het daar efficiënter en effectiever is.

In een geglobaliseerde wereld ga je ook vanuit het idee van subsidiariteit een sterker Europa moeten hebben en meer geld moeten hebben voor Europa, eigen inkomsten voor Europa om daar een effectiever beleid te kunnen voeren. Ik ben het dus absoluut met u eens: schaf de verhuis van het parlement af, schaf het onmiddellijk af. En plaats dat hier in Brussel. Dat is symbolisch heel belangrijk. Maar tegelijkertijd zal dat, in impact op een Europese begroting, niet het verschil maken. Dat weet u net zo goed als ik. Dus daarmee hebben we de problemen niet opgelost. Dát probleem is daarmee opgelost – en hoe sneller hoe liever – maar het probleem van een slagvaardig, ook op financieel vlak, Europa, is daarmee niet opgelost.

Ik eindig met een verwijzing naar een bijeenkomst die het Vlaams-Europees verbindingsagentschap (VLEVA) vorige week heeft georganiseerd. Dat was nadat mijn vragen om uitleg waren ingediend. Het was duidelijk dat allen die daar zaten – uw adjunct-kabinetschef was daar ook bij –, gaande van de bouwsector, over Onderwijs, lokale overheden, Boerenbond en UNIZO allemaal een pleidooi kwamen houden om ervoor te zorgen dat er genoeg financiële middelen zijn voor de

Europese Unie. Vlaanderen moet dan ook luisteren naar zijn eigen middenveldactoren.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de European Heritage Days Assembly – 336 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Jan Van Esbroeck

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister-president, elk jaar in oktober organiseert de Raad van Europa in samenwerking met de Europese Commissie de European Heritage Days Assembly. Tijdens dit drie dagen durende congres kwamen heel wat nationale en regionale coördinatoren van Open Monumentendag samen in Straatsburg om nieuwe ideeën en trends te bespreken. Ook Herita was daar vertegenwoordigd.

Het congres werd geopend door mevrouw Aydemir, directeur van Muze in Kroatië, die het onder meer had over het creëren van duurzame en laagdrempelige erfgoedgemeenschappen. Volgens Aydemir zijn zij de link tussen het publiek en het erfgoed, die moeten zorgen voor een grotere betrokkenheid en een draagvlak voor erfgoed en erfgoedzorg.

Het aspect van erfgoedparticipatie werd ook tijdens de tweede dag uitdrukkelijk naar voren geschoven tijdens een debat over internationale samenwerking rond minderhedenparticipatie. Het initiatief hiertoe werd genomen door Schotland en Engeland.

Ten slotte werden nog tal van voorstellen gedaan voor grensoverschrijdende samenwerking rond erfgoed. Ik heb ook begrepen dat het Europees thema voor Open Monumentendag van 2019 al vastligt. Dat wordt Arts & Entertainment.

Minister-president, op welke manier is Vlaanderen betrokken bij de jaarlijks weerkerende European Heritage Days Assembly? Is uw kabinet of het Agentschap Onroerend Erfgoed daar ook vertegenwoordigd? Welke acties of maatregelen neemt u in het onroerend erfgoedbeleid om minderheden meer te betrekken bij ons Vlaams onroerend erfgoed? Heeft Vlaanderen deelgenomen aan het debat over internationale samenwerking rond minderhedenparticipatie? Welke standpunten of uitgangspunten werden daar vertolkt? Zal Vlaanderen op een of andere manier deelnemen aan een internationaal erfgoedproject rond minderhedenparticipatie?

Welke voorstellen voor grensoverschrijdende samenwerking rond erfgoedzorg, zoals besproken tijdens dat congres, kunnen een meerwaarde betekenen voor Vlaanderen? Hebben wij zelf voorstellen gedaan? Arts & Entertainment wordt het Europees thema voor Open Monumentendag 2019. Betekent dit dat vanaf volgend jaar het evenement opnieuw rond één thema draait? Zal het thema voortaan Europees worden gecoördineerd? Wat is uw standpunt?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega Van Werde, Herita vertegenwoordigt Vlaanderen tijdens deze samenkomst. Het is een samenkomst waar geen harde beslissingen worden genomen, het is een zachte sector. Het is vooral een moment van uitwisseling, inspiratie, overleg en contacten leggen, informatie

en kennis delen, ideeën spuien, afoetsen enzovoort. Dat is geen beslissingsmoment.

In het onderzoek naar het sociale draagvlak voor onroerend erfgoed maakt het Agentschap Onroerend Erfgoed gebruik van focusgroepen. Het doel daarvan is om groepen die anders minder worden gehoord, erbij te betrekken. Persoonlijk heb ik het lastig met het woord 'minderheden'. Ik heb niet graag dat we spreken over minderheden.

We gaan in Vlaanderen voor gedeeld burgerschap. Ik ben de eerste geweest om in Onroerend Erfgoed een initiatief te nemen om mensen van allochtone origine te betrekken bij erfgoed. Ik heb dat gedaan in de mijnstreek met de vzw Het Vervolg. Maar ik beschouw die mensen niet als een minderheid, zeker niet in het kader van het minderhedenverdrag. Het zijn burgers, eventueel van vreemde origine. Je kunt ze eventueel nieuwkomers noemen, maar ik pleit ervoor om in onze gedeelde samenleving het woord 'minderheden' niet te gebruiken. We zijn allemaal een minderheid. Ik hoor ook stilaan tot een minderheid: man van 67 jaar, hetero enzovoort. Zo kun je zeggen dat we allemaal wel ergens bij een minderheid horen. Ik stel voor dat we het ook in die context niet hebben over minderheden, maar over inclusie, en vooral over gedeeld burgerschap met gelijke rechten en gelijke plichten. Uiteraard is het de bedoeling om zoveel mogelijk mensen te betrekken.

In het kader van het gelijkekansenbeleid ontwikkelt Cultuur, Jeugd en Media (CJM) samen met Onroerend Erfgoed en Toerisme een toegankelijkheidslabel. Dat zit nog in de onderzoeksfase en dat is voor de culturele sector. De bedoeling is om te komen tot een label met een volwaardige culturele erfgoedbeleving voor iedereen.

In het kader van het Europees Erfgoedjaar 2018 zijn er ook projectsubsidies toegekend aan projecten die werken aan een inclusieve erfgoedbeleving, zoals >>Past>>Forward en Gegroet Marius, gegroet Stella. De eerste dag van de Assembly werd afgesloten met een vergadering over internationale samenwerking met betrekking tot minderhedenparticipatie. Dat is een initiatief van Schotland en Engeland, die zo hun plannen voor een nieuw project in het kader van Creative Europe willen pitch en een oproep willen lanceren voor partners. Dat project gaat over het betrekken en activeren van minderheden – nog eens dat woord – bij erfgoedzorg. Herita onderzoekt momenteel of het zal deelnemen aan dat Schots-Engelse project.

De contacten met Nederland zijn versterkt tijdens de European Heritage Days Assembly. Er wordt nagegaan of er een grensoverschrijdende samenwerking over ledenactiviteiten mogelijk is, inclusief een gezamenlijke sponsoring. Ook de banden met Brussel en Wallonië zijn aangehaald. Er is overeengekomen om te bekijken waar er synergiën mogelijk zijn in de plannen voor 2019.

De Deutsche Stiftung Denkmalschutz heeft interesse in het openmonumentenkaart inschrijvingssysteem en de band met de UiT-databank. De vertegenwoordiger vroeg om meer uitleg en een demonstratie. Ondertussen is Publiq op de hoogte van de interesse in Duitsland en zal het contact opnemen voor verdere opvolging.

Vanuit de Baltische staten is er een vraag gekomen of er in Vlaanderen interesse is voor een project over middeleeuwse Hanzesteden. Bij ons gaat dat uiteraard over Brugge. Dat zou een mooi project kunnen zijn. Dat was wel nog maar een principiële vraag. Er was geen enkel concreet plan bij. Het was, zoals dat gebeurt op zulke dagen, een inspiratie die opdook en die altijd nieuwe ideeën kan opleveren.

Het Europees thema voor Heritage Days wordt optioneel aangeboden sinds 2016. In Vlaanderen werkte Open Monumentendag tot 2015 met een centraal thema.

Sindsdien kiest Herita ervoor om het Europese thema te vertalen in de Vlaamse context door het uit te werken als extra inspiratie voor organisatoren die toch graag een houvast hebben en een thema aangereikt krijgen. Dat was zo vanaf 2016 en dat zal zo zijn in 2019. Het Europees thema is dus geen vervanging van het vroegere centrale thema. Europa legt uiteraard niets op en kan dat ook niet in het kader van de subsidiariteit. Herita biedt het thema aan als een optie, een mogelijkheid voor organisatoren die op zoek zijn naar inspiratie.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister-president, ik zal het woord 'minderheden' niet meer in de mond nemen. Akkoord dat we Vlamingen en burgers bij het erfgoed moeten betrekken. Participatie en inclusie zijn heel belangrijk. Op die manier leren nieuwkomers ook onze cultuur kennen.

Ik heb nog enkele vragen. 2018 was het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed. In de loop van 2018 zijn er heel wat initiatieven genomen om ons erfgoed in de kijker te plaatsen. Er zijn ook middelen voor de erfgoedsector tegenover geplaatst in de vorm van projectsubsidies, zowel vanuit Onroerend Erfgoed als vanuit Cultuur. Hebt u de indruk dat dat voor Vlaanderen en voor ons Vlaams erfgoed heeft geleid tot een grotere bekendheid, een grotere erfgoedparticipatie en een groter draagvlak? Zal het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed dezelfde impact hebben als het monumentenjaar van 1975?

Minister-president Geert Bourgeois: Excuus, mevrouw Van Werde, ik heb uw tweede vraag niet begrepen.

Manuela Van Werde (N-VA): Hebt u de indruk dat het voor Vlaanderen en voor ons Vlaams erfgoed heeft geleid tot een grotere participatie, een groter draagvlak voor ons erfgoed? En zal het Europees jaar een even grote impact hebben als het monumentenjaar 1975?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Het woord 'minderheden' heeft natuurlijk in uw hoofd een andere... U legt een bepaalde link, u hanteert een definitie die door UNESCO is gekleurd.

Minister-president Geert Bourgeois: Neen, er is een Minderhedenverdrag, maar ik hanteer het woord wel degelijk in het kader van minderheden in de samenleving. Er is maar één minderheid in België in het kader van het minderhedenverdrag en dat zijn de Duitstaligen.

Ik heb het over minderheden in de betekenis waarin het hier wordt gebruikt. Moeten we mensen van Somalische en andere origine allemaal als minderheden beschouwen? Ik zie steeds meer mensen die zeggen: neen, ik ben Vlaming, ik ben een volwaardig burger.

Bart Caron (Groen): Ik had daar bijgeschreven: een fijne benadering van burgerschap en inclusie. Dat hoorde ik u zeggen. Het is een benadering die ik kan delen. Niettemin wil ik iets zeggen en ik zal mijn taalgebruik aanpassen. Het erfgoed van de nieuwe Vlamingen – mag ik dat zo zeggen, want dat is toch een inclusieve benadering? ...

U hebt daarnet al verwezen naar steenkool, naar mijnen en hoe er met dat erfgoed intercultureel wordt omgegaan. Dat is een aandachtspunt dat zeker ook in de culturele sector bij het roerend erfgoed zeer belangrijk is, want het is ook een deel van onze Vlaamse cultuur aan het worden of geworden, zoals u wil. In die zin kan het een heel belangrijk element zijn om die bevolkingsgroepen van

nieuwe Vlamingen, hoe divers ze ook zijn, te tonen dat het nieuwe Vlamingen zijn. Verstaat u wat ik bedoel? Dat we die interactie maken en dat ze die plaats op een volwaardige manier krijgen.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega Caron, wat dat laatste betreft, geen probleem. We hebben een grote – hopelijk toch – gedeelde publieke cultuur. Mensen hebben elk hun eigen privécultuur. Als die zich integreren in de samenleving behouden ze natuurlijk hun wortels en hun cultuur en hun uitingen van cultuur, muziek, dans enzovoort. Dat maakt deel uit van onze samenleving.

In onroerend erfgoed is dat moeilijker. Ik heb destijds dat project opgezet met de mijnen omdat je daar wel mensen had die betrokken waren bij het mijnerfgoed. Nu vind je niet zoveel onroerend erfgoed... (*Opmerkingen van de heer Bart Caron*)

In onroerend erfgoed is het iets anders. Wat u aanbrengt over cultuur is niet mijn bevoegdheid, maar ik kan u daarin volgen. Hier hebben we het over onroerend erfgoed en het is niet gemakkelijk om daarbij een betrokkenheid te hebben, maar ook dat gaat vooruit.

Collega Van Werde, ik kan moeilijk antwoorden op uw vraag. Een groot deel van die projecten loopt nog, en ze zijn lokaal, met intergemeentelijke onroerend-erfgoeddiensten enzovoort. Ik wil wel eens informeren of we daarover gegevens zouden kunnen krijgen, of dat leidt tot een grotere participatie, of die projecten succesvol waren. Alleen vrees ik dat dit niet meteen in harde cijfers meetbaar zal zijn. Als we daar zinvolle informatie over kunnen krijgen, dan kunnen we die bezorgen. Alleen kan ik nu ter plekke geen antwoord geven op uw – overigens zoals steeds zeer interessante – vragen.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister-president, mijn laatste vraag was of u denkt dat het een even grote impact zal hebben als het monumentenjaar in 1975.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de vrijwaring van nog niet beschermde archeologische sites – 394 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Jan Van Esbroeck

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Ondergrondse archeologische sites zijn kwetsbaar – dat weten we –, veel kwetsbaarder dan bovengrondse, omdat je niet altijd ingrepen hebt die vergunningsplichtig zijn en omdat je bij bovengrondse ingrepen natuurlijk al sneller gealarmeerd wordt of ten minste waakzamer bent.

Niettemin is die ondergrond van grote maatschappelijke waarde, vooral op het vlak van erfgoed. Die archeologische sites zijn vaak door de eeuwen opgebouwd en bewaard, al zijn ze niet altijd meer zichtbaar, en we mogen ze niet laten beschadigen door het kortstondig inschattingsvermogen van een enkel individu, bijvoorbeeld een eigenaar of aannemer.

In het aangepaste Erfgoeddecreet – ik zeg het zo, anders wordt het te lang – staat dat zakelijke rechthouders van monumenten, stads- en dorpsgezichten, maar ook archeologische sites ervan op de hoogte gebracht moeten worden dat

er een beschermingsdossier wordt of is opgemaakt. Ze moeten geïnformeerd worden in het begin van een potentieel beschermingsproces. Op het ogenblik dat die mededeling moet gebeuren, is de site uiteraard nog niet beschermd.

Die decretale wijziging, die wij – in alle eerlijkheid – indertijd ook gesteund hebben, is zeker terecht voor monumenten en stads- en dorpsgezichten, want die kan je inderdaad bezwaarlijk in een korte tijd laten afbreken. Wat bovengronds staat, is veel zichtbaarder dan wat onder de grond zit. Voor kwetsbare archeologische sites is deze decretale wijziging bij nader toezien – ook van mijn kant – echter wat moeilijker te begrijpen. In tegenstelling tot die landschappen zijn die archeologische sites, die eveneens uitgestrekt kunnen zijn, in de bepaling van artikel 37 meegenomen.

We hebben niet altijd kennis van de waarde van het archeologisch patrimonium in de ondergrond, laat dat duidelijk zijn. Minister-president, eigenlijk hadden we archeologische sites moeten uitsluiten van deze maatregel, net zoals dat voor landschappen het geval is. Vaak kan de ondergrond van een terrein beroerd worden zonder enige vergunning en dat kan bijvoorbeeld gebeuren als de eigenaar op de hoogte gebracht wordt van een potentiële bescherming van een archeologische site.

Een bijkomend probleem is metaaldetectie. Metaaldetectie is geregeld in het decreet en is enkel verboden op beschermde sites en dus niet op sites die nog niet beschermd zijn. Daardoor zou potentiële metaaldetectie, vooral van dieptezoekers, ook ernstige schade kunnen toebrengen aan de ondergrond, aan de archeologische site zelf en aan de potentiële vondsten.

Mijn vragen zijn eerder bekommernissen die ik toch wil meegeven.

Hoe kunnen archeologische sites afdoende beschermd worden in de periode tussen de bekendmaking aan de zakelijkrechthouders en de tijd die nodig is om tot een voorlopige bescherming te komen? De logica zou zijn dat de voorlopige bescherming voorafgaat aan het informeren. In het geval van gebouwen begrijpen we wel dat het anders is.

Hoe verzekert u het behoud van de erfgoedwaarden van een archeologisch monument voorafgaand aan een bescherming, nadat de zakelijkrechthouders op de hoogte zijn gebracht?

Op welke manier zult u voorkomen dat niet-vergunningsplichtige ingrepen de archeologische waarden van waardevolle Vlaamse archeologische sites onomkeerbare schade zullen toebrengen, voorafgaand aan een bescherming ervan en nadat de zakelijkrechthouders op de hoogte zijn gebracht?

Hoe zult u de vergunningverlenende overheden, bijvoorbeeld provincies of gemeenten informatie geven opdat zakelijkrechthouders die op de hoogte zijn gebracht van de archeologische erfgoedwaarden van hun terreinen, geen vergunningen zouden aanvragen, die de definitieve vernietiging van erfgoedwaarden tot gevolg zullen hebben? Ik denk dan bijvoorbeeld aan het afgraven van de bodem. Tot welke administratie, bevoegd voor Onroerend Erfgoed, moet deze vergunningverlenende overheid zich richten?

Hoe zult u vermijden dat vergunningverlenende overheden aan zakelijkrechthouders die op de hoogte zijn gebracht van de archeologische erfgoedwaarden van hun terreinen, ongemotiveerd vergunningen verlenen die de erfgoedwaarden definitief vernietigen? Het kan zijn dat een gemeentebestuur niet op de hoogte is van een potentiële bescherming en een vergunning verleent aan een aanvrager die op dat moment wel op de hoogte is.

Hoe zult u voorkomen dat archeologische sites in de periode tussen de kennisgeving aan zakelijke rechthouders en de voorlopige bescherming door metaaldetectoristen zullen worden bezocht, met vaak onvermijdelijke plunderingen tot gevolg?

Ik herhaal: mijn grote bekommernis is hoe u tussen de kennisgeving en de voorlopige bescherming zult vermijden dat potentieel waardevolle ondergronden onherstelbaar beschadigd worden.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega Caron, ik denk dat uw zorg onterecht is. U verwijst in uw vraag naar cultuurhistorische landschappen waar geen voorafgaande betekening nodig is. De reden hiervoor is de grote omvang van de beschermingswaardige cultuurhistorische landschappen en het grote aantal zakelijke rechthouders dat daarbij betrokken is, wat ertoe leidt dat een individuele betekening praktisch zeer moeilijk, zo niet onmogelijk is, en dat er een zeer grote kans op procedurefouten is. In het verleden zijn er trouwens al herhaaldelijk voorbeelden geweest van vernietiging van het beschermingsbesluit.

Archeologische sites zijn zeker niet van dezelfde grootteorde. De achterliggende reden voor dit onderscheid is vooral praktisch omdat dezelfde werkwijze niet zomaar kan worden overgezet.

Beschermingen van archeologische sites zijn altijd gebaseerd op een waarderend onderzoek op het terrein. Dat gebeurt voorafgaand aan de opmaak van het beschermingsdossier en uiteraard met toestemming van de zakelijke rechthouder of rechthouders. In de praktijk zijn die dus al veel eerder op de hoogte van de archeologische waarde en betekenis van het terrein, voordat er een beschermingsbesluit genomen wordt.

In tegenstelling tot de andere erfgoedvormen, zoals monumenten, kent het archeologisch erfgoed een passief behoudsbeginsel dat los staat van beschermingen. Artikel 5.1.1 van het Onroerenderfgoeddecreet bevat het verbod op het beschadigen van archeologische sites en dat geldt voor elke site, dus ook voor de niet-beschermde sites en sites die niet voorkomen in de vastgestelde inventaris. Een zakelijke rechthouder die geïnformeerd is over de toekomstige voorlopige bescherming van zijn eigendom, is dus bij uitstek op de hoogte dat dit een archeologische site betreft. Hij kan zich dus niet op onwetendheid beroepen, als hij schade zou berokkenen, en is zelfs strafbaar, indien hij het Onroerenderfgoeddecreet niet zou naleven.

Indien de zakelijke rechthouder, voorafgaand aan de voorlopige bescherming, handelingen wil ondernemen, dan zijn er twee mogelijkheden. Ofwel zijn de handelingen vergunningsplichtig en dermate grootschalig dat ze verplicht het reguliere archeologische traject moeten volgen. In dat geval moet de zakelijke rechthouder een archeologienota laten opmaken en verkrijgen en de maatregelen daarin uitvoeren. De vergunningverlenende overheid neemt die ook op in de omgevingsvergunning.

De werken kunnen niet vergunningsplichtig of vrijgesteld zijn van een archeologienota. In dat geval moet de zakelijke rechthouder zich houden aan de meldingsplicht voor toevalsvondsten. Ook hier geldt dat hij op de hoogte was van het bestaan van een archeologische site en dus extra aandachtig zou moeten zijn. Het niet melden van een toevalsvondst is trouwens een misdrijf, opgenomen in het Onroerenderfgoeddecreet. Het is dus heel duidelijk dat de regelgeving ook zonder bescherming de nodige instrumenten bevat om ongedocumenteerde vernietiging van archeologisch erfgoed tegen te gaan.

Ik voeg het antwoord op uw derde en vierde vraag samen. Het agentschap informeert de zakelijke rechthouder over de toekomstige voorlopige bescherming,

vraagt ook een advies aan het College van Burgemeester en Schepenen en informeert enkele departementen of agentschappen van de Vlaamse overheid, zoals Omgeving, Mobiliteit en Openbare werken, en Landbouw en Visserij. Zij kunnen dan de archeologische erfgoedwaarde opnemen in hun afweging bij het beoordelen van onder andere vergunningsaanvragen of toelatingsaanvragen.

De metaaldetectoristen worden niet op de hoogte gebracht en kunnen deze informatie ook niet zomaar verkrijgen. De betekening gebeurt namelijk persoonlijk aan de zakelijke rechthouders.

Er is dus niet meer of niet minder risico op plunderingen dan bij eender welke andere gekende archeologische site. Bovendien moeten die metaaldetectoristen zich houden aan de regels uit de Code van Goede Praktijk, zoals u weet. Dat houdt in dat ze enkel met het akkoord van de zakelijkrechthouder aan metaaldetectie kunnen doen. Indien het gaat om toekomstige beschermde sites waar metaaldetectie niet aangewezen is, zoals slagveldsites, zal het agentschap dat ook opnemen in de kennisgeving aan de zakelijkrechthouders, die ook wijst op andere bepalingen, bijvoorbeeld de bepaling in de code die verbiedt dat men dieper dan 30 centimeter detecteert. Men heeft die diepte gekozen om beschadiging van het archeologisch erfgoed tegen te gaan. Als je dieper graaft, dan kan er schade ontstaan. Bij die mededeling krijgen de zakelijkrechthouders ook mee dat het voor het vrijwaren van de erfgoedwaarde niet wenselijk is om toelating te verlenen aan erkende metaaldetectoristen.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister-president, dank u wel voor de verduidelijking. Ik kan u grotendeels volgen, maar ik heb toch een bijkomende bedenking. Het beginsel van het passief behoud geldt hier natuurlijk inderdaad, maar dat geldt voor zover de sites zijn beschermd of zijn opgenomen in de inventaris en niet beschermd zijn. We zijn echter nog niet rond met de waarderingskaarten in Vlaanderen en de inventaris van het archeologisch erfgoed. Er zijn nog veel delen van Vlaanderen waarover te weinig kennis bestaat om te zeggen of iets al dan niet op de inventaris staat. Dat blijft dus toch een risico.

Indien er geen vergunningsplichtige werken worden uitgevoerd en het staat niet op een inventaris, dan kan men natuurlijk bij wijze van spreken straffeloos de grond omwoelen. Ik beseft natuurlijk ook wel dat je snel in vergunningsplichtige werken komt, maar toch blijft daar een zeker risico bestaan. Ik hoop dat daarop wordt gelet en dat dat ook nauwlettend wordt gevolgd, want dat is natuurlijk wel een essentiële kwestie. U hebt gelijk, uw redenering klopt als het gaat over strafbaarheid enzovoort, en men kan ook geen onwetendheid inroepen, maar dat geldt altijd voor bekende plekken, plekken die op een of andere manier zijn 'vastgesteld', zoals u dat zei. Als die niet zijn vastgesteld, dan blijft er toch een risico, denk ik.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Voorzitter, collega Caron lijkt ervan uit te gaan dat eigenaars plots de boel beginnen af te breken of de bodem om te ploegen, of dat hordes metaaldetectoristen ter plaatse komen om de boel om te spitten. *(Opmerkingen van Bart Caron)*

Minister-president, we moeten er echter wel voor zorgen dat er niet te veel tijd zit tussen die kennisgeving en de daadwerkelijke voorlopige bescherming. Daar is niemand bij gebaat, de eigenaars niet, het onroerend erfgoed zelf niet en de overheid niet. De suggestie om de gemeente ook in kennis te stellen van die intentie tot bescherming vind ik echter persoonlijk wel een goed idee. Misschien wilt u dat opnemen.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Wat dat laatste betreft, er zijn nu eenmaal procedurele termijnen. Je kunt daar niet omheen. Er is de adviesprocedure, er is ook de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE) enzovoort. Je kunt die niet gaan inkorten. Collega Caron, ik wil echter toch nog eens verduidelijken dat het beginsel van het passief behoud altijd geldt, ook als iets niet op de inventaris staat, ook als het niet beschermd is. U kunt zich afvragen hoe je dat dan weet. Dan zit je vooral bij de toevalsvondsten. *(Opmerkingen van Bart Caron)*

Als je een toevalsvondst doet, dan moet je die melden. Meestal is het bij werken dat zoiets toevallig aan het licht komt. Dan moet er natuurlijk wel worden gemeld. Op dat moment weet je dat dat beginsel van het passief behoud hoe dan ook geldt. Ik zie daar geen andere oplossing voor. Voor terreinen waarvan nog niet, op geen enkele manier is aangetoond dat er mogelijk archeologische waarde aan is verbonden, kan je niets anders doen dan in je decreet, het decreet dat we nu hebben, een beginsel van passieve bescherming opnemen, dat niet geldt voor monumenten.

Bij monumenten geldt dat helemaal niet. Als ze niet op de inventaris staan en niet beschermd zijn, dan geldt er niets. Hier is dat wel zo. Dat komt volgens mij meestal aan het licht aan de hand van een toevalsvondst.

Bart Caron (Groen): Er is veel toeval in dit verhaal. We moeten nog verder inzetten op kennis van de ondergrond en de waardering van de bodem om risico's op versterking te vermijden. Dat is essentieel. Mochten er aanwijzingen zijn van misbruiken op deze regelgeving, dan kan dat alsnog worden bekeken. Het is echter nog te vroeg om dit te evalueren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het molenerfgoed – 398 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Jan Van Esbroeck

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister-president, twee jaar geleden stelde ik een schriftelijke vraag over de problematiek van historische wind-, ros- en watermolens. Ik haalde meer bepaald het dilemma aan waarmee de eigenaar van een beschermde molen wordt geconfronteerd. Wanneer de molen niet maalvaardig is, kan de eigenaar een beroep doen op een restauratiepremie ten belope van 60 procent als het om een moment zonder economisch nut gaat, een ZEN-monument. Wanneer de molen wel maalvaardig is, valt hij per definitie onder de categorie 'met economisch nut' – ik hoop dat u dat straks tegenspreekt – en daalt de mogelijke subsidiëring tot 40 procent.

Het regelmatig laten draaien van de molen en het regulier onderhoud van de mechanismes zijn nochtans de passie van alle molenaars en tegelijk een garantie op behoud, niet enkel van het onroerend erfgoed, maar ook van het ambacht en de expertise van het molenaarschap. Een molen die kan draaien, moet draaien en niet stilstaan.

In mijn vraag opperde ik dan ook de suggestie om aan molenaars een draai-premie te geven ter stimulans voor het volgehouden regulier onderhoud en ter

garantie dat het ambacht niet verloren zou gaan. U antwoordde dat u de mogelijkheid om tot zo'n draaipremie te komen, zou onderzoeken. Meer zelfs, een dergelijke premie zou slechts een van de stimulansen worden want: "Er wordt momenteel onderzocht hoe een aantal posten voor onderhoudswerken aan molens nog beter kunnen worden opgenomen in de lijst van werkzaamheden, beheersmaatregelen en diensten die op forfaitaire basis in aanmerking komen voor een erfgoed- of onderzoekspremie. Om tot een efficiënt beheer en onderhoud van ons molenerfgoed te komen, wordt er regelmatig samengezeten met de vzw Molenforum Vlaanderen."

Minister-president, wat leverde het onderzoek naar een mogelijke draaipremie en bijkomende stimulansen voor het gezond houden van ons molenerfgoed op? Staan er ondertussen bijkomende onderhoudswerken op de lijst van beheersmaatregelen die op forfaitaire basis in aanmerking komen voor premies? Is er nog regelmatig overleg tussen het agentschap en Molenforum Vlaanderen? Leverden deze overlegmomenten nog bijkomende denkpistes op die leiden of zullen leiden tot een versterkte zorg van ons molenerfgoed?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: In 2016 had u al 'de molen de bel aangebonden' met een schriftelijke vraag waaruit uw bekommernis bleek omdat de onroerenderfgoedregelgeving niet langer specifieke aandacht had voor maalvaardige molens en ze niet langer automatisch van een voordelig premieregime liet genieten. Molens kunnen onder bepaalde voorwaarden wel als erfgoed zonder economisch nut (ZEN) worden erkend of als open erfgoed, en op die manier in aanmerking komen voor hogere premies van 60 of 80 procent.

Dat is echter vaak een hoge drempel. Daarom is in het kader van de aanpassing van de onroerenderfgoedregelgeving van maalvaardige molens opnieuw een expliciete categorie gemaakt in het hoogste premiesegment. Niet-maalvaardige molens kunnen ook nog altijd als ZEN-erfgoed worden erkend. Dit statuut staat overigens los van het al dan niet maalvaardig zijn van molens, maar wordt bepaald op basis van de in de molens beschikbare bruikbare oppervlakte. Voor staakmolens bijvoorbeeld is die zeer beperkt. Ik meen in elk geval dat hiermee op een structurele manier is tegemoetgekomen aan de terechte verzuchtingen van de sector.

De lijst met forfaitaire werkzaamheden staat op de agenda voor volgend jaar.

Het zal gebeuren op basis van de effectief doorgevoerde wijzigingen. Daarbij zullen uiteraard ook molenspecifieke kostenposten in aanmerking worden genomen, gelet op de grotere zichtbaarheid die het statuut 'maalvaardige molen' opnieuw heeft.

Gelet op het voordeel dat maalvaardige molens opnieuw zullen genieten, is de introductie van een draaipremie niet meer aan de orde. Dat neemt niet weg dat voor beschermd, werkend industrieel erfgoed de voorwaarde geldt dat het regelmatig in werking moet worden gesteld volgens de regels van de kunst.

Mijn administratie overlegt sinds 2016 geregeld met vzw Molenforum Vlaanderen. In principe is dat eenmaal per jaar, maar dat kan vaker zijn, als het Molenforum daar behoefte aan heeft. Doorgaans komen daar evoluties van de regelgeving en de ervaringen op het terrein aan bod, en worden ook concrete dossiers besproken. Naast het overleg vindt ook andere kennisuitwisseling plaats, zoals de studiedag over windmolens op 31 mei 2018.

Ik denk dat je mag zeggen dat de contacten met de molensector bijzonder intensief zijn. Ze liggen trouwens mee aan de basis van de herziening van de

premieregelgeving en de aandacht voor maalvaardige molens, die we daarin opgenomen hebben.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Ik wil even toetsen voor alle duidelijkheid, zodat ik het goed begrijp. Ook maalvaardige molens komen in aanmerking voor de titulatuur ZEN of open erfgoed. Het onderscheid tussen maalvaardig in niet-maalvaardig valt weg. Begrijp ik dat goed? In dat geval hebt u gelijk, minister-president, dat er geen nood is aan een draaipremie want het onderhoud van het draaimechanisme is dan bij wijze van spreken inherent aan de onderhoudswerkzaamheden en het als goede huisvader bewaren van de staat van de molen. Wat dat ook moge zijn, maar dat geheel terzijde.

U zegt dat er een bijgewerkte lijst van onderhoudswerkzaamheden komt. Heb ik goed begrepen dat dat in 2019 is? Is dat iets voor binnenkort?

Ik ben blij dat ook het overleg verder blijft gaan. Terwijl we nu, eens in de vijf jaar, over molens praten, minister-president, zijn ook de goede zorg en het overleg met de gemeentebesturen aan de orde. Ik zal u en mij een schriftelijke vraag besparen door te verwijzen naar een West-Vlaamse deelgemeente waar momenteel een gemeentebestuur een stedenbouwkundige vergunning geeft voor de bouw van een villa op minder dan 20 meter van een beschermde molen. Daar zijn landschappelijk toch een aantal problemen rond. Het is natuurlijk logisch want de gemeenten kunnen autonoom een vergunning afleveren voor een woning, en ze kunnen ook regels met betrekking tot monumentenzorg gemotiveerd naast zich neerleggen bij wijze van spreken. Dat is ook voor sloping en verbouwingen zo, dus zeker voor de landschappelijke omgeving. Ik wil maar even bij deze gelegenheid de nadruk leggen op dat probleem. Maar de mensen van het Molenforum hebben wellicht al een brief aan u geschreven. Hun alertheid kennende, zou het me zeer verbazen mochten ze dat niet gedaan hebben.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: De herziening van de lijst is voor begin 2019 denk ik. Wat betreft de molen waar u het over hebt, in Avekapelle, speelt inderdaad de autonomie van de gemeente. Dat is nog maar pas binnengekomen, ik heb het nog niet gezien. *(Opmerkingen van Bart Caron)*

U wilt mij een schriftelijke vraag besparen, maar ik kan er niet op antwoorden. Ik neem dus aan dat er toch een schriftelijke vraag over zal komen. Ik moet dat bekijken. Ik heb er nog geen kennis van.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Ik kom nog even terug op mijn bijkomende vraag. Klopt het dat zowel maalvaardige als niet-maalvaardige molens als ZEN of als open erfgoed in aanmerking komen?

Dat klopt toch, hé? Dat onderscheid valt weg, hé?

Minister-president Geert Bourgeois: De maalvaardige molen kan ZEN zijn.

Bart Caron (Groen): Als ze geen economisch nut hebben, als ze niet voor economische werkzaamheden nodig zijn.

Minister-president Geert Bourgeois: Maalvaardig impliceert natuurlijk dat de molen volledig kan draaien, maar dat heeft dan te maken met bruikbare oppervlakte en zo.

Bart Caron (Groen): Maar ja, dat brengt niets op, hé. Het gaat over economische activiteit, economisch nut. Het moet iets opbrengen. Dat is een belangrijk punt, hoor. Een buitengewoon belangrijk punt. We hebben er belang bij dat ze maalvaardig blijven want dan gaan ze ook in betere staat blijven.

Minister-president Geert Bourgeois: Een maalvaardige molen kan inderdaad ZEN zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.